

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Taneční umění

Choreografie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

FESTIVAL TANEC PRAHA – VÝVOJ PRAŽSKÉ ČÁSTI

Natálie Vacková

Vedoucí práce: MgA. Elvíra Němečková, Ph.D.

Oponent práce: prof. Mgr. Dorota Gremlicová, Ph.D.

Datum obhajoby: 8. června 2022

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2022

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Department of Dance

Choreography

BACHELOR'S THESIS

**FESTIVAL TANEC PRAHA – DEVELOPMENT OF THE
PRAGUE PART**

Natálie Vacková

Supervisor: MgA. Elvíra Němečková, Ph.D.

Opponent: prof. Mgr. Dorota Gremlicová, Ph.D.

Thesis defence: 8th June 2022

Degree granted: BcA.

Praha, 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Festival TANEC PRAHA – vývoj pražské části

vypracoval(a) samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Poděkování

Ráda bych poděkovala zejména Mgr. Elvíře Němečkové, PhD. za odborné vedení, cenné rady, připomínky a čas, které této práci věnovala. Děkuji za rozhovor ředitelce Tance Praha Mgr. Yvoně Kreuzmannové a vyjádření podpory v mých badatelských úvahách. Za nahlédnutí do soukromých archivů, milé setkání a obohacení na osobní úrovni děkuji Mgr. Janu Hartmannovi.

Abstrakt

Práce si klade za cíl přiblížit vznik a úspěšnost festivalu TANEČNÍ PRAHA. Pro pochopení této problematiky bylo zapotřebí zmínit situaci tanečního umění a festivalové kultury na území ČR před vznikem festivalu v roce 1989. Práce se věnuje sumarizaci dostupného materiálu a uvedení všech zúčastněných souborů a umělců do roku 2008. Hlavním výstupem je především shrnutí veškerých dostupných informací a orientace v průlomovém období devadesátých let pro možné pochopení vývoje současného tance dodnes.

Abstract

The work aims to approach the origin and success of the festival TANEČNÍ PRAHA. To understand this issue, it was necessary to mention the situation of the dance area and festival culture in the Czech Republic before the first year of festival in 1989. The work is to summarize the available material and introduce all participating ensembles and artists till 2008. The main output is resumé of all available information and insight into the breakthrough period of the nineties for a possible understanding of the development of contemporary dance to this day.

Obsah

Seznam příloh	9
Seznam zkratk	10
1 Úvod	11
2 Vymezení pojmu „mezinárodní festival“	13
2.1 Význam slova festival.....	15
3 Historický kontext a vymezení současného a scénického tance v Československu	17
3.1.1 Politicko-kulturní situace 80. let	22
3.1.2 Taneční skupiny 80. let.....	23
3.2 Nejvýznamnější festivaly s tanečním programem v ČSSR	24
5 Vznik festivalu „TANEC“ na přelomu 80. a 90. let.....	31
5.1 Historický kontext 90. let a festivalů současného divadla.....	32
5.2 TANEC '89.....	34
5.3 TANEC '90.....	35
5.3.1 Zapojení Yvony Kreuzmannové do organizace festivalu	38
5.4 TANEC PRAHA '91	39
6 FTP 1992-2008.....	41
6.1 Nezisková organizace Tanec Praha	41
6.2 TANEC PRAHA '92	43
6.3 TANEC PRAHA '93	44
6.4 TANEC PRAHA '94	45
6.5 TANEC PRAHA '95	45
6.6 TANEC PRAHA '96	47
6.7 TANEC PRAHA '97	47
6.8 TANEC PRAHA '98	48
6.9 TANEC PRAHA '99	49
6.10 TANEC PRAHA 2000.....	49
6.11 TANEC PRAHA 2001.....	50
6.12 TANEC PRAHA 2002.....	51
6.13 TANEC PRAHA 2003.....	52
6.14 TANEC PRAHA 2004.....	53
6.15 TANEC PRAHA 2005.....	54
6.16 TANEC PRAHA 2006.....	55
6.17 TANEC PRAHA 2007.....	56
6.18 TANEC PRAHA 2008.....	57
7 Vývoj festivalu po roce 2008	59
8 Mezinárodních festivaly současného tance a nového divadla po roce 1989	62

8.1	Zaniklé	62
8.2	Stále probíhající	64
9	Závěr	69
	Prameny a literatura	71
	Přílohy.....	81

Seznam příloh

Příloha č.1: plakát na Taneční divadla Wuppertal v rámci programu Týdne kultury NSR a ČSSR v roce 1987.

Příloha č.2: Příloha: I. mezinárodní festival moderního tance SLOVNAFT, *Taneční listy* 1986, č.6. ISSN 0039-937X.

Příloha č.3: popis Přehlídky moderního tance v rámci Pražského kulturního jara.

Příloha č.4: program TANEC '89

Příloha č.5: Dopis Jiřímu Kyliánovi od Jana Hartmanna z roku 1990.

Příloha č.6: Zápis z jednání v kanceláři prezidenta dne 10.4.1992.

Příloha č.7: Program festivalu Tanec Praha 2008.

Seznam zkratek

ČT	Česká televize
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní Republika
ČSSPT	Československý státní soubor písní a tanců
ČSSR	Československá socialistická republika
FTP	Festival TANEC PRAHA
ND	Národní divadlo
NDB	Národní divadlo Brno
NDR	Německá demokratická republika
NDT	Netherlands Dance Theater
NSR	Německá spolková republika
PKB	Pražský komorní balet
PKS	Pražské kulturní středisko
LŠU	Lidové školy umění
SND	Slovenské Národní divadlo
TP	TANEC PRAHA
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
USA	United States of America/ Spojené státy americké
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
VUS UK	Vysokoškolský umělecký soubor Univerzity Karlovy

1 Úvod

Ve své bakalářské práci se zabývám tématem nejvýznamnějšího českého tanečního mezinárodního festivalu *TANEC PRAHA*, jehož zaměřením je prezentovat to nejzajímavější ze současného tance a pohybového divadla ze zahraničí a z Česka. Tanec Praha lze označit za nejdůležitější fenomén současného tance v České republice, který přinesl po revolučním roku silný vliv ze západního světa a napomohl formovat dnešní nezávislou scénu. Tuto každoroční událost zastupuje organizace, která od svého založení silně působí na tuzemskou scénu a neustále navazuje mezinárodní spolupráce. V tomto smyslu napomáhá mnoho umělcům vyjet do zahraničí a případně podpořit jejich tvorbu a navázat spolupráci na evropských projektech, které jsou aktuálně například Aerowaves, Shape It, Be SpectACTive atd.

Pro objasnění tématu bylo zapotřebí prozkoumat vymezení pojmu 'mezinárodní festival' a pochopení jeho uplatnění v historickém kontextu. Ve zkratce je vyjmenovaný i přehled nejvýznamnějších zahraničních festivalů s programem současného tance, které programově předcházeli FTP. V jejich protikladu můžeme pozorovat soudobé dění na českém území a typ událostí, převážně přehlídek a soutěží, které se zde konali. Pro důsledek vzniku této události bylo zapotřebí zmapovat soudobou taneční scénu 80. a 90. let a předchozí mezinárodní kontakty se zahraničím v socialistickém státě ČSSR. V tomto kontextu se text zabývá především vývojem české scény s centralizací v hlavním městě Prahy. Zmínila jsem i pár důležitých slovenských souborů a festivalů, které byli nejvýraznější v tehdejší vlivu na formování současného tance v tehdejší Československu až do rozpadu roku 1993.

Má práce nemá ambici být komplexní studií mezinárodního festivalu *TANEC PRAHA* se všemi jeho okolnostmi. Mou snahou bylo sumarizovat informace o přivezených souborech, programu a organizačním zastoupení. Zabývám se především jeho vznikem od prvního ročníku 1989 až do roku 2008. Ve zkratce zmiňuji i jeho vývoj po tomto finančně zlomovém ročníku. Pro pochopení jeho úspěchu a vymezení se, jsem v kontrastu vyčetla všechny festivaly,

zabývající se současným tance, pohybovým a novým divadlem, která se
zrodily po revolučním roku 1989 na českém území.

2 Vymezení pojmu „mezinárodní festival“

Festivaly se zabývají širokým spektrem lidských zájmů a obvykle jsou velmi oblíbeným diváckým formátem ve všech uměleckých i sdružených oborech. Mezi nejčtenějšími událostmi klasických festivalů, jak jej moderně chápeme, najdeme označení hudební, divadelní, filmové, literární a v posledních letech velmi populární gastronomické festivaly. Určitě bychom našli široké spektrum dalších událostí, které oslavují i jiné druhy umění, anebo problematiku menšin jako je například Gay Pride festival. V mnoha definicích se uvádí, že festival může být soutěžní i nesoutěžní přehlídkou, oslavou událostí nebo událostí s tradicí navazující na náboženské svátky. Existuje nespočet různých druhů festivalů, které se vážou na regionální, historické a náboženské tradice. Tuto skupinu však většinou neřadíme do mezinárodních, pokud do nich nebudeme řadit náboženské svátky a oslavy. Jako příklad těchto mezinárodních náboženských událostí můžeme uvést oslavy Vánoc nebo Nového roku, které se slaví ve stejném čase na odlišných místech skoro po celém světě. Tento význam slova 'festivalu' a 'mezinárodního festivalu' asi nejde nikomu vyvrátit, jelikož ho může každý vnímat dost subjektivně přes různorodost všech výkladů.¹

Mnoho výkladů pracuje s významem pojmu festival jako setkávání se v rámci programu nakumulovaném na jednom místě. Pro veřejné i odborné publikum kulturních událostí jsou festivaly unikátní příležitostí pro shlédnutí více uměleckých děl nebo interpretů v krátkém časovém úseku. Místo konání se většinou soustřeďuje do co nejbližších míst např. uměleckého centra, architektonického komplexu, města, státu, nebo se může pracovat i s globálním prostorem, kdy probíhá festival v několika světových městech ve stejný čas. S rostoucí digitalizací umění a zprostředkování online obsahu těchto možnosti konání akcí v jeden čas na více místech stále přibývá.

¹ Festival in: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Festival>.

Z finančního pohledu jsou festivaly jednou z nejnákladnějších činností právě kvůli koncentraci času, místa a mnoha umělců. I přesto je konání festivalů pro danou oblast, která se vymezuje většinou územím města, či městské části, velmi ekonomicky výhodné a je doprovázeno multiplikačním efektem. Mít vlastní festivaly se stává nezbytné pro státní správu na úrovni měst a obcí, které ze svého rozpočtu přispívají na uspořádání akce. V současnosti se z mnohých dřívějších městských slavností, kterým se pouze upravil název, stávají festivaly a náplň zůstává totožná. Všechny tyto události spadající pod konání oslav, přehlídek a festivalů přinášejí cestovní ruch a kvalitu života v místě konání.² Novodobé využití slova festival je velmi čtené i díky silnému marketingovému potencionálu. Mnoho organizátorů kulturních akcí využívá tento pojem jako ojedinělé lákadlo na své akce a označení využívá i vícekrát v období jednoho měsíce. Z tohoto důvodu jejich počet každým rokem roste a opakující se festivaly utužují své jméno v každoroční pravidelnosti.³

Pojem mezinárodního festivalu je nedohledatelný ve slovníkových definicích a těžko se nachází pravidlo, které by určovalo, u jakých akcí lze spojení využít. Ze slova mezinárodní můžeme odvodit, že toto označení aspiruje na unikátnost akce, která přesáhne národní uměleckou scénu. Pokud se tedy chystám na akci s tímto přívlastkem, chápu ho tak, že by se měla konat za účasti několika států čili jejich reprezentantů. Avšak nelze nikomu zabránit, aby tímto přídavným jménem označil událost, kam dorazí pouze jedna produkce z cizího kraje. I díky této divácké zkušenosti můžeme pozorovat atraktivitu slovního spojení mezinárodní festival, které nám nabízí největší výnosnost v propagaci a marketingovém prostředí.

Atmosféra festivalu je velmi unikátní záležitost, kde si s podobně naladěnými diváky můžete užít své zážitky a často je i v neformálních debatách a rozhovorech sdílet a prodiskutovat. Oproti jiným jednorázovým či celoročním událostem mají festivaly schopnost přilákat větší pozornost médií a napomocť

² HÁJKOVÁ, Zuzana. *Česká nezávislá taneční scéna a její vnitřní struktura*. Diplomová práce. Divadelní akademie múzických umění v Praze, 2014, s.21-22.

³ ANDERSSON, T. D., & GETZ, D. *Stakeholder Management Strategies of Festivals*. *Journal of Convention and Event Tourism* Vol. 9 (3), 2008, s.199-220.

rozšířit povědomí o současném umění mezi širokou veřejností. Významově jsou ale nejdůležitější pro umělce, kteří zde mohou prezentovat svou tvorbu, sdílet ji, získávat zpětnou vazbu a dopřát si vzájemné obohacení o zkušenosti.

2.1 Význam slova festival

Slovníkové definice slova festival se dělí na dvě širší skupiny. V prvním případě se definuje moderní význam festivalu, v druhé se věnují spíše historickému a etymologickému významu. Obecný termín, odvozený z latinského *festivitas* je označení pro společenské setkání svolané za účelem oslavy. Dle historického vývoje slova festivaly zahrnují většinou hody, ale také dramatické, taneční a atletické akce. V závislosti na hlavní události festivalu jsou popisovány jako oslavy radostné, slavností, nebo šlechtné.⁴ Základ slova je tvořen od slova *festum* (*festus, festa*), tedy obřad slavnosti nebo také hody. Tyto příležitosti byly původně rituální povahy a byly spojeny s mytologickými, náboženskými a etnickými tradicemi. Od nejstarších dob se konaly hudební festivaly často ve spojení s dramatem.⁵ Převedený výraz do staré francouzštiny dostal podobu přídavného jména *festive* (slavnostní). Do angličtiny bylo od 13. století převzato i podstatné jméno z latinského plurálu *festa* na *feast* (svátek, hody), které bylo používáno v souvislosti s církevními svátky.⁶ Dle Příručního slovníku jazyka českého, který vycházel v letech 1935-1957, se u hesla festival uvádí, že jde o slavnost s příkladnou větou: „*Tím smutnější byl hmotný výsledek velkého koncertu čili „festivalu“*“ s poznámkou v závorce: „*Berlioz užil tenkráté poprvé názvu toho na návěštích.*“⁷ Z tohoto můžeme soudit, že se slovo významově může měnit při přejímání z cizích jazyků.

⁴ Feast. *Britannica* [online]. [cit. 2022-03-01]. Chicago: Encyclopædia Britannica, c2001-. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/feast-religion>.

⁵ Festival. *Oxford Music Online* [online]. Oxford: Oxford University Press, 2014 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000049527?rskey=XtU75Y>.

⁶ *Online Etymology Dictionary: Festival* [online]. Douglas Harper [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.etymonline.com/word/festival#etymonline>.

⁷ HÚJER, Oldřich. *Příruční slovník jazyka českého*. Festival [heslo], Díl I., A-J. Praha: Státní nakladatelství, 1935, s. 713.

V moderní době festivaly často zahrnují více forem umění, ale stále jsou spojované i s pozůstatky starověkého rituálu např. při městských, politických, národních, náboženských anebo filozofických oslavách. Oslavy mohou být i na počest života či historické a významné osoby. Dle slovníku Grove Music si soutěžní festivaly zachovaly i bojovné rysy připomínající festivalové dění z dřívějších dob.⁸ V tomto případě ale musíme pozorovat křížení dvou významů, a to odlišnosti ve festivalových a soutěžních událostech.

Z těchto slovníkových informací můžeme vypožorovat, že význam a definice slova festival se v průběhu času měnily a vyvíjely. Současné chápání většinou vychází z historických souvislostí daného regionu a může obsahovat významové odlišnosti. I z mého pohledu, jakožto účastníka festivalových akcí, se jednalo o překvapivý postřeh, že slovo nemá dodnes jednotně uchopený význam. Většina slovníkových definic se uchyluje k ekvivalentu pojmu oslav. Bezpochyby toto využívá i plno pořadatelů, které pod toto označení zahrnují i akce jiných typů, jako jsou například soutěžní události.

⁸ Festival. *Oxford Music Online* [online]. Oxford: Oxford University Press, 2014 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000049527?rskey=XtU75Y>.

3 Historický kontext a vymezení současného a scénického tance v Československu

Po vymezení a porozumění plurality významu pojmu mezinárodní festival, se budu věnovat historickému kontextu v Československu. Na území ČSR můžeme současný profesionální tanec a jeho silnější rozvoj pozorovat až v porevolučním období. Před tímto zlomovým rokem ale můžeme projít nejvýznamnější politické a taneční události, soubory a festivaly, které definovaly a ovlivňovaly taneční scénu v ČSSR od roku 1945 do roku 1989. Většina souborů se v tomto období před zlomem označovala pouze za amatérské, nebo "undergroundové". V poválečném období za socialistického režimu byla všechna umělecká odvětví spíše tlumena, nebo pod silným ovlivněním normalizace a cenzury, která se v tom stejném období začala utvářet. „Klasický balet i moderní výrazový tanec procházely od roku 1945 etapou spíše kvantitativního než kvalitativního"⁹. V tomto období bohužel na iniciativu a pokrok nebylo místo ani čas. Výrazový tanec z meziválečného období byl po roce 1948 branný jako nežádoucí a ideologicky kritizovaný, proto byl silně potlačen. V následujícím období tedy scénický tanec a moderní proudy tance vznikaly v podmínkách socialistické kultury a její ideologie. Skrytým místem pro vývoj a návaznost výrazového meziválečného tance se stala soukromá dětská studia. Jedno z nich, konkrétně Studio pohybové a taneční výchovy, vedla Jarmila Kröschlová od roku 1931 do 1959, poté bylo přebráno Osvětovou besedou a následně Kulturním domem Hlavního města Prahy. Kröschlová také působila jako pedagog na divadelní fakultě, kde se stala docentkou roku 1951.¹⁰ Scénická složka byla začleněna do systému tzv. lidové umělecké tvořivosti (LUT), později označené jako zájmová umělecká činnost (ZUČ), která reprezentovala významnou složku ve zpřístupnění kultury pracujícím vrstvám lidu.¹¹ Tato koncepce LUT/ZUČ byla odvozena od

⁹ JUST, Vladimír Just a František Knopp. *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945-1989) nejen v datech a souvislostech*. Praha: Academia, 2010, s. 49. ISBN 978-80-200-1720-8.

¹⁰ Jarmila Kröschlová: Život. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jarmila_Kr%C3%B6schlov%C3%A1

¹¹ NĚMEČKOVÁ, Elvíra a Jiří LÖSSL, Dorota GREMLICOVÁ ed. *TANEC JAKO ZÁLIBA: Amatérské soubory scénického tance v českých zemích druhé poloviny 20. století*. NIPOS. [nepublikováno] Praha, 2021. ISBN 978-80-7068-368-2.

sovětského modelu. Klíčový rok 1950 přinesl rozpuštění všech amatérských spolků a kulturních organizací, které byly následně převedeny na státní masové platformy.¹² V kontextu vznikajících amatérských skupin se v systému soutěží LUT připouštěly i jiné taneční projevy, ale šlo pouze o okrajovou záležitost. Během šedesátých let se postupně utvářela sféra scénického tance, která byla vymezená negací lidového tance, jednalo se o směr tzv. "nefolklórní". Toto označení se používalo v názvu přehlídek dětských tanečních skupin od jejich vzniku 1968 do roku 1990. Souběžně se přehlídky souborů mládeže a dospělých však označovaly od počátku roku 1977 pojmem scénický tanec.¹³

Hlavní scénické hnutí se u nás formovalo až během "uvolněných" šedesátých let, kdy se k nám v umění pomalu dostávaly západní vlivy, trend však pokračoval i během normalizace. Z tohoto důvodu nebylo spojené s „budovatelskou“ fází socialistické kultury v padesátých letech a pojmem pravého socialistického umění, tzn. umění lidu. Scénický tanec naopak reflektoval sám sebe a byl ovlivněn vlivy a fenomény, které nebyly součástí socialistického umění. Byl ovlivněn především meziválečným výrazovým tancem, který byl v padesátých letech odsuzovaný jako „buržoazní přežitek“. Vyvíjel se i v kontextu technik a stylů *jazz dance* a *modern dance* pocházejícími ze západních zemí, které byly politicky problematické. Tyto vlivy mu umožnily využívat alternativní postoje ve vztahu k oficiálnímu pojetí amatérského tance. Hlavní náplní činností těchto amatérských souborů bylo z pohledu kulturně politického prezentování choreografických kompozic, stejně jako tomu bylo u folklorních hnutí.¹⁴ Od poloviny padesátých let a začátku šedesátých let se navracela opět filozofie výrazového tance jako jedna z možností tanečního vyjádření mezi amatéry. Ve stejném období přicházel i již zmiňovaný *jazz dance*, u nás označovaný nejčastěji jako

¹² KNAPÍK, Jiří; FRANC, Martin a kol. Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967. II. Praha: Academia, 2012, s. 837-839. ISBN 978-80-200-2019-2.

¹³ NĚMEČKOVÁ, Elvíra a Jiří LÖSSL, Dorota GREMLICOVÁ ed. *TANEC JAKO ZÁLIBA: Amatérské soubory scénického tance v českých zemích druhé poloviny 20. století*. NIPOS. [nepublikováno] Praha, 2021. ISBN 978-80-7068-368-2.

¹⁴ Tamtéž.

džezbalet, svázaný se swingem, twistem a podobnými trendovými společenskými tanci na jazzovou či rockovou hudbu. Na konci šedesátých let se u nás objevila nejvlivnější metoda amerického modern dance, technika Marty Grahamové, která se rychle prosadila vedle techniky klasického tance v evropském profesionálním tanci. Všechny tyto americké styly vyvolávaly diskuse a potřebu ospravedlnění se se zařazením do socialistické taneční kultury.¹⁵ První skupina ryze výrazového tance, Studio Komorního tance, vznikla až v sedmdesátých letech pod vedením Evy Blažíčkové.

Ve shrnutí měl scénický tanec u nás předchůdce ve výrazovém tanci a rytmice, v soukromých školách uměleckého tance a skupinách, které kolem nich vznikaly. Tento nový proud vycházel zejména z německé taneční a gymnastické kultury jako byla např. rytmická gymnastika Émile Jaques-Dalcroze a její taneční modifikace Rosalie Chladekové, metoda Rudolfa Labana a jeho žáků Mary Wigmanové, Kurta Joose, Harlda Kreutzberga a další. Významným zdrojem pro něj byla i tvorba Isadory Duncan a její metody, kterou vyučovala její sestra Elisabeth Duncan.¹⁶ Na začátku třicátých let výuka této metody probíhala i v Praze na taneční škole, kterou vedla E.D. Po jejím odchodu pokračovala ve výuce a šíření její žačka Jarmila Jeřábková, na kterou v šedesátých letech navázala Eva Blažíčková, zakladatelka dnešní konzervatoře Duncan Centre.¹⁷

S novodobou definicí scénického tance, ve které můžeme pochopit náš oblastní a historický kontext, přichází Bohumíra Cveklová: *„Scénický tanec je obor amatérského tanečního umění, který se konstituoval postupně od šedesátých let jako svébytný obor v oblasti původně vymezené pojmem ‚nefolklorní tanec‘. Svým obsahem a formami navazuje scénický tanec v tomto pojetí dílem na tradice českého novodobého tance, dílem čerpá ze*

¹⁵ NĚMEČKOVÁ, Elvíra a Jiří LÖSSL, Dorota GREMLICOVÁ ed. *TANEC JAKO ZÁLIBA: Amatérské soubory scénického tance v českých zemích druhé poloviny 20. století*. NIPOS. [nepublikováno] Praha, 2021, ISBN 978-80-7068-368-2.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ VANGELI Nina, Ladislava PETIŠKOVÁ (ed.). *Čítanka světové choreografie 20. století: [studijní texty Konzervatoře Duncan Centre]*. Praha: Konzervatoř Duncan Centre, 2005, s.41, ISBN 80-239-6412-7.

*světových moderních a soudobých tanečních směrů a jsou i soubory a skupiny, jejichž tvorbu lze v tomto směru považovat za osobitě autorskou. Výrazně se profiluje oblast autorského pojetí a experimentálního a tanečního a pohybového divadla, které hledá syntézu divadelních prostředků. Inspirační zdroje souborů a skupin scénického tance lze vysledovat v člověku samotném a v životě kolem něj, v současném světě, v lidských vztazích, ale i v přírodě a především v hudbě. Tento zdroj je velmi rozmanitý: Od nonartificiální hudby české, evropské i jiných kontinentů, hudby českých i světových klasiků, přes moderní a soudobou vážnou hudbu, populární žánry, jazz a další směry, po písňovou tvorbu českých i světových autorů. Scénický tanec využívá ve svých kompozicích slovo, zvuky a pohyb v tichu.*¹⁸

Pojem scénického tance tedy v dnešním kontextu používáme a chápeme pro označení amatérského a neprofesionálního tanečního proudu, který pohybově a choreograficky vychází z tradice výrazového tance, z podnětu jazz dance a modern dance. Až po roce 1989 vychází i z takzvaného současného tance, který paradoxně může vycházet ze všech těchto vyjmenovaných technik v předchozím textu.¹⁹ Jako definici současného tance uvádím výňatek z Dictionnaire de la danse, přeložený Petrou Dotlačilovou: „V tomto smyslu výraz ‚současný tanec‘ nepředstavuje charakteristiku stylu, ale spíše přístup k tvorbě: takový, v němž si tanec vypůjčuje různé techniky ze směrů moderních i klasických a ‚napájí‘ jimi svou tvorbu, aniž by tyto směry nutně jmenoval nebo se cítil svázán požadavkem mistrovství, který obsahují; zároveň přitom udržuje dialog s dalšími uměleckými disciplínami, zvláště pak s výtvarným uměním, architekturou, divadlem, cirkusem a dalšími.”²⁰ A v protipólu pro více filozofickou a novodobou definici současného tance bych si ráda vypůjčila slova Niny Vangeli: „Aktuální taneční proud, v němž vznikají nová směrodatná díla tance, vyznačující se jednak inovativní, originální

¹⁸ CVEKLOVÁ, Bohumíra. *Co je scénický tanec?. Pam pam: občasník scénického tance*. 2006, roč. I, č. 2, s. 1, ISSN 1803-103X.

¹⁹ NĚMEČKOVÁ, Elvíra a Jiří LÖSSL, Dorota GREMLICOVÁ ed. *TANEC JAKO ZÁLIBA: Amatérské soubory scénického tance v českých zemích druhé poloviny 20. století*. NIPOS. Praha, 2021. ISBN 978-80-7068-368-2.

²⁰ Le LE MOAL, Philippe. *Dictionnaire de la danse*. Nouv. éd. Paris: Larousse, c2008, xviii, 841 p. Librairie de la danse. ISBN 2035833353. Heslo La Danse contemporaine přeložila Petra Dotlačilová.

*formou, svobodnou kreativitou, jednak schopností formulovat témata důležitá pro společnost a duši moderního člověka a zúčastnit se tak společenského dialogu (diskursu) na straně druhé.*²¹

K současné podobě scénického tance dopomohly události z osmdesátých let, došlo k upevňování profesionálního klasického tance díky zřízení osmiletého oboru s maturitou a absolutoriem na Hudební a taneční škole v Praze (1980), a poté v Brně (1983). Ustálení této výchovné a pedagogické instituce přišlo až po celém století od založení Baletního souboru Národního divadla²² v roce 1883. Nejvíce informací o "západní kultuře" současného tance se k nám dostává z reportů stáží publicistů v zahraničí a překladů jiných periodik, které vycházely např. v Tanečních listech. Postupně se ale také začínal navazovat kontakt se zahraničními choreografy a soubory. Platilo to především pro produkce baletu ND, kde se objevily inscenace nastudované tvůrci jako je Alicia Alonsová (Marná Opatrnost, 1980) nebo Peter Darrell (Hoffmannovy povídky, 1981). Mezi nejvýznamnější události pro vývoj tuzemského současného tance patří hostování souboru Nederlands Dans Theater s choreografiemi Jiřího Kyliána²³ na Pražském jaru v roce 1982 a Tanztheater Wuppertal Piny Bauschové v rámci Týdne kultury NSR v ČSSR v roce 1987, kde uvedla choreografie *Café Müller* a *Svěcení Jara*.²⁴ V rámci těchto oborových kontaktů se amatérským souborům moderního tance otevíraly možnosti zájezdů, jako byl např. výjezd VUS UK do USA roku 1984.²⁵

²¹ VANGELI, Nina a Šárka HAVLÍČKOVÁ. *Program na podporu současného tance, pohybového divadla a interdisciplinárních umění*. Vize Tance, 2009, s. 39.

²² Počtem stálých členů se do současnosti žádnému jinému profesionální soubor v ČR nevyrovnal. Největším český nezávislým tanečním souborem je Pražský komorní balet, založený r. 1975 Pavlem Šmolem.

²³ Jiří Kylián je český choreograf a tanečník, který emigroval z ČSSR v roce 1968. Kylián je nositelem mnoha zahraničních a českých cen a vyznamenání.

²⁴ Příloha č.1: plakát na Taneční divadla Wuppertal v rámci programu Týdne kultury NSR a ČSSR v roce 1987.

²⁵ GREMLICOVÁ, Dorota. *Dějiny baletu a tance v Čechách. Období 1980-89*. Moodle AMU. 2020. Dostupné z: <https://moodle.amu.cz/mod/page/view.php?id=2979v>.

3.1.1 Politicko-kulturní situace 80. let

Vzhledem k významným událostem, které jsem popsala výše, se v období před revolučním rokem zaměřím i na politicko-kulturní situaci tohoto období. Nové desetiletí osmdesátých let 20. století začalo znovuzvolením stávajícího prezidenta Gustava Husáka. Byla to sice osoba, která silně napomohla normalizaci v sedmdesátých letech, ale událostmi celého dalšího desetiletí jeho politická pozice začala opět klesat, především i kvůli zdravotním problémům, které ho provázely již z předchozího období. Komunistické režimy východní bloku se začaly v druhé polovině osmdesátých let hromadně hroutit. Iniciativa Charty 77 silně ovlivnila obeznámení západních států s politickou situací v ČSSR již před osmdesátými roky a v oslabení režimu napomohla konáním opozičních akcí před revolucí. Dle dostupných zdrojů chartu během 8 let podepsalo přibližně 1200 lidí.²⁶ Rozvolnění před sametovou revolucí se dralo na svět silně již od roku 1987, kdy se Husák vzdal funkce generálního tajemníka pro ÚV KSČ a zůstal pouze hlavou státu. V tom samém roce vznikl nápad na obnovení slavného listu Lidových novin a v prosinci vyšlo první samizdatové vydání. Od ledna 1988 vycházely každý měsíc až do roku 1989 ilegálně.²⁷ V těchto letech a stejně tak souhrnně v celém 20. století můžeme sledovat silné ovlivnění mezinárodních kulturních a sportovních akcí vývojem politických konfliktů mezi západními a východními státy. Například 22. letních olympijských her se nezúčastnily státy: USA, Kanada, Japonsko, Čína a další z důvodu nesouhlasu s ruskou invazí do Afghánistánu.²⁸

²⁶ Charta 77. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Charta_77.

²⁷ Lidovky.cz a ČTK. První samizdatové LN. Nečekejte čapkovskou brilanci, psal Havel. *Lidovky.cz*, 2012 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/pred-25-lety-vysly-prvni-samizdatove-ln.A120910_192622_ln-media_sk.

²⁸ JUST, Vladimír Just a František Knopp. *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945-1989) nejen v datech a souvislostech*. Praha: Academia, 2010, s.515, ISBN 978-80-200-1720-8.

3.1.2 Taneční skupiny 80. let

Mezníkem ve vývoji moderního tance u nás byly amatérské soubory, a proto je musíme zařadit do vývoje současného tance v ČR. U nás také vznikaly soubory a studia, u kterých byla snaha držet profesionální úroveň ve srovnání se zahraničím, ale bohužel se musely vyrovnávat s amatérskými podmínkami. O uměleckou tvorbu se pokoušelo již zmíněné Studio Komorního tance Evy Blažíčkové (od roku 1975), které navazovalo na tradici výrazového tance z meziválečného období a metody Isadory Duncan. Blažíčková se pokoušela o náročnější choreografickou tvorbu na současné skladatele. Dalším významnými tvůrci byli: taneční studio Impuls (1975), Skupina scénického tance Jiřího Rebce (1979), Studio pohybového divadla (1978) pod uměleckým vedením Niny Vangeli a člen jejího souboru Vladimír Hulec, zakladatel Alternativní scény (1988). Ta se pod vedením Hulce a Miroslava Vodrážky věnovala fyzickému divadlu a pohybové performanci. Určitě nemůžeme opomenout ani výrazný komerční soubor UNO, který prosadil Richard Hes. Koncem 80. let se začala formovat i kariéra Lenky Ottové, která založila dívčí soubor s názvem Domino, později Domino Dance Company. Mimo Prahu stojí za zmínku: Soubor amatérské tanečního divadla Mimi Fortunae v Brně²⁹, Malé taneční seskupení Brno a Taneční skupina Sagitta Žďár nad Sázavou. Na slovenském území bylo souborů výrazně méně. Za nejviditelnější můžeme označit Taneční divadlo Bralen (1975), které se věnovalo modernímu scénickému tanci se vzděláním v technikách Josého Limona, Marthy Graham, Lestera Hortona a Jazz dance.³⁰ Tento soubor se ke konci 80. let vyskytoval na mnoha akcích společně se soubory Unia Nova, taneční studio Impuls a další.³¹ Ještě před tímto vznikl jako první slovenský soubor Experimentálne štúdio moderných foriem tanca (1971), které bohužel již roku 1975 zaniklo. Přímými nástupci po rozpadu byly soubor Alfa a Reflex.³² Všechny tyto

²⁹ NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a kol. Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe oboru. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2010, s.57, ISBN 978-80-7008-241-6.

³⁰ KUBÁČKOVÁ, Kristýna. *Taneční divadlo BRALEN*. Diplomová práce. 2019, s.10.

³¹ Z rozhovoru HARTMANN, Jan. Spoluzakladatel a dramaturg TANEC'89. Praha. 6.4.2022. Dostupný v soukromém archivu autorky N. Vacková.

³² HEŠKOVÁ, Klára. *Divadlo Štúdio tanca v kontexte contemporary dance na Slovensku*. Olomouc, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci Filozofická fakulta. s.14.

soubory, které jsou zde vyjmenovány, musely být schváleny ideologickým socialismem a zastoupeny nějakou státní organizací, které zastupovaly nezávislé umělce. Pro Prahu bylo nejdůležitější Pražské kulturní středisko³³ (dále jen PKS). Další možnosti byly soubory vedené při školách – jak univerzitních, tak lidových.

3.2 Nejvýznamnější festivaly s tanečním programem v ČSSR

V této kapitole se zaměřím na zmapování nejdůležitějších tanečních festivalů, které se konaly na českém území, se zmínkou i o jednom slovenském. Jelikož v tomto období byly všechny moderně smýšlející soubory označovány za amatérské, zmiňuji i plno festivalů a přehlídek, které byly čistě pro amatérskou scénu. Tyto nezávislé soubory v tomto období využívaly možnosti vystupovat se svými choreografickými nápady na scénických festivalech pro mládež a dospělé. Před revolučním rokem se s označením *'současného tance'*, jak ho známe v soudobém pojetí, žádné festivaly nekonaly. Jeden z důvodů byla i problematika definování tohoto oboru a nových proudů v tanci, které vznikaly a navzájem se ovlivňovaly. Nalezneme tedy plno událostí a festivalů, které ve svém pojmenování nesly přídatné jméno *'současný'* (např. Přehlídka současné baletní tvorby), nelze je ale klasifikovat jako ukázky současného tance dnešního pojetí. Všechny ostatní bližší festivaly k dnešnímu současnému tanci se definují spíše do amatérské sféry, z tohoto důvodu bych nechtěla opomenout ani regionální a celostátní přehlídky scénického tance.

V rámci mezinárodních tanečních událostí u nás byly do šedesátých let preferované především festivaly lidového tance a umění, které rozvíjely již zmiňovaná umění lidu a byly politicky schvalované. Jedním z nich byl i socialisticky orientovaný Mezinárodní festival mládeže a studentstva, který

³³ Pražské kulturní středisko fungovala na způsob organizace, která napomáhala nezávislým umělcům produkční činností a nabízela jim možnosti uplatnění. Hlavním posláním se stalo zprostředkování uměleckých a zábavných pořadů. PKS rovněž evidovalo a zaměstnávalo umělce a umělecké soubory, přičemž provádělo známé „přehrávky“, tj. kvalifikační zkoušky, kterými musel projít každý samostatně činný umělec v Praze.

proběhl v Praze roku 1947.³⁴ Postupem času se přidaly i festivalové sjezdy a komponované večery klasického tance. K jisté změně došlo až v šedesátých letech s příchodem jazz dance a s ním souvisejícím rozvojem scénického tance. Tato současná tvorba se přidávala do programů v jinak žánrově profilovaných mezinárodních festivalech, jako byly např. Pražské jaro, Mezinárodní jazzový festival a Jazzové dny. Další zajímavou událostí byl televizní festival Zlatá Praha, na který v doprovodném programu přijížděli umělci ze zahraničí a v doprovodném programu se objevovala i díla a jména z tanečního prostředí. Od 70. let probíhaly různorodé krajské přehlídky současného tance, které jsme mohli spatřit i na scéně³⁵ Laterny magiky v Praze. Na přehlídce s názvem Metamorfózy krásy rytmu a pohybu v roce 1972 vystoupili žáci Lidové školy umění Prahy 6, LŠU Prahy 5 a členové Ústředního domu pionýrů a mládeže Julia Fučíka a Skupina moderního tance VUS UK v choreografiích vytvořených Františkem Pokorným a Janem Hartmanem.³⁶ V 80. letech uspořádala řadu Večerů soudobého tance, kde uvedla desítky kratších choreografií. Po roce 1980 se začalo konat plno dalších přehlídek, večerů a soutěží moderního tance, které se řadí spíše do soutěžních událostí, jelikož součástí byla porota, která díla hodnotila.

Nyní krátce představím nejdůležitější festivaly a přehlídky, které se ve vymezeném období udály.

Mezinárodní folklórní festival Strážnice (1946)

Jde o druhý nejstarší folklórní festival po Slovákem roku v Kyjově (1921). Poprvé byl pořádán pod názvem Československo ve zpěvu a tanci. Po tomto obrození následoval vznik Souboru písní a tanců Josefa Vycpálka (1947) a profesionálního Československého souboru písní a tanců (1950). Se vznikem

³⁴ Světový festival mládeže a studentstva. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Btov%C3%BD_festival_ml%C3%A1de%C5%BFe_a_studentstva.

³⁵ V letech 1959-1989 sídlila v budově paláce Adria na rohu Národní a Jungmannovy ulice.

³⁶ Zajímavosti z tanečních scén. *Taneční listy* 1972, č. 10, s.14, ISSN 0039-937X.

souborů se posunulo uvažování o choreografii a vznikl důraz na tzv. nové lidové umění. Od roku 1962 se stal mezinárodním festivalem a 1990 získal status CIOFF.³⁷ Festival vedl k profilování několika kategorií neboli pořadů, jako byly např. s autentickým projevem vesnických skupin vedle souborové tvorby, klenotnické, zahraničních soubory, dětský folklór a o nejlepšího umělce. V průběhu let se zde tříbily a diskutovaly názory kladené na jevištní styl lidového tance, jeho stylizaci a autentičnost. V tomto roce se bude konat již 77. ročník.³⁸

Pražské jaro (1946)

Založení prvního mezinárodní festivalu klasické hudby vzniklo ku příležitosti 50. výročí založení České filharmonie, které inicioval světoznámý dirigent Rafael Kubelík pod záštitou prezidenta republiky Edvarda Beneše. Pražské jaro je založeno na interakci a konfrontaci špiček domácího a světového interpretačního umění. Kromě vážné hudby bývá na programu festivalu v posledních letech vždy i několik koncertů jazzové hudby. V minulosti a jeho doprovodném programu se objevilo i vystoupení přední skupiny současného tance souboru NDT, které je uvedené v úvodu podkapitoly. V rámci programu probíhá i Pražské jaro soutěž pro mladé interprety.³⁹

Festival současného baletu Brno (1960)

Tento vnitrostátní sjezd, kde se potkávaly soubory z celé republiky, ve spojení s teoretickou konferencí, vyprovokoval zdravou kritiku aktuálního stavu současného baletu. Těmto setkáním předcházely Divadelní žatvy, ve kterých byl zastoupený i tanec. Vystoupily zde baletní ansámblы: Ústí n. Labem (Sluha dvou pánů, ch. P. Šmók), Brno (Romeo a Julie, ch. J. Nermut;

³⁷ Mezinárodní rada organizátorů folklorních festivalů a lidového umění ve smyslu definice Organizace spojených národů pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO). V rámci UNESCO má postavení konzultanta. Česká národní sekce se sídlem v Národním ústavu lidové kultury je členem středoevropského sektoru této celosvětové organizaci.

³⁸ HOLEŇOVÁ, Jana ed. *Český taneční slovník. Tanec, balet, pantomima*, Praha: Divadelní ústav 2001, s. 198–199, 80-7008-112-0.

³⁹ Historie festivalu. *Pražské jaro* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://festival.cz/o-nas/historie-festivalu/>.

Nikotina a Signorina Gioventù, ch. L. Ogoun), Plzeň (Popelka, ch. L. Ogoun), ND Praha (Doktor Faust, ch. J. Blažek; Mládí a Othello, ch. J. Němeček) a další.⁴⁰ A právě choreografové Pavel Šmok a Lukáš Ogoun se pustili do experimentu založení nezávislého souboru Balet Praha⁴¹ v roce 1964.⁴²

Mezinárodní jazzový festival Praha (1964)

Festival soudobé hudby je jeden z nejstarších, které v Evropě vznikaly. V rámci prvního ročníku vystoupily světové hvězdy, jako byli Donald „baby“ Douglas, Acker Bilk a kvartet Krzysztofa Komeda. Druhého ročníku se dokonce zúčastnil nejslavnější představitel jazzu Louise Armstrong. Tento večer byl významnou událostí pro současnou kulturu a zcela jistě ovlivnil následující vývoj hudebního umění v ČSSR. Festival a komunita jazzové hudby ovlivnila a přinesla taneční styl jazz dance, který se zařadil do stylů moderního tance.⁴³

Zlatá Praha (1964)

Mezinárodní televizní festival vznikl jako jeden ze třech nejstarších v Evropě a díky dlouholeté tradici se řadí k prestižním a konzervativnějším událostem. Od počátku ho financuje a organizuje Československá televize, později Česká televize. Divákům nabízí ke zhlédnutí záznamy, inscenace a dokumenty z divadelního, hudebního a tanečního prostředí. V rámci programu probíhají rozhovory a setkání s aktivními umělci, kteří zde prezentují své nejvýznamnější díla. Za poslední roky ho z řad režisérů a choreografů navštívili například tyto významné osobnosti: Brian Large, Jiří Kylián, Bruno Monsiegeon, Nacho Duato, Mats Ek, Christopher Nupen a Daria Klimentová.⁴⁴

⁴⁰ HOLEŇOVÁ, Jana ed. *Český taneční slovník. Tanec, balet, pantomima*, Praha: Divadelní ústav 2001, s. 71. 80-7008-112-0.

⁴¹ Ideově předcházela dnešnímu Pražskému komornímu baletu, fungující od roku 1975.

⁴² OVSOVÁ, Libuše a Ladislava JANDOVÁ. *50. Výročí založení studia Balet Praha*. Praha: BALET PRAHA, 2014.

⁴³ International Jazz Festival Praha. *Europe Jazz Network* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.europejazz.net/festival/praha-international-jazz>.

⁴⁴ ČESKÁ TELEVIZE. *O festivalu Zlatá Praha* [online]. [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://zlatapraha.ceskatelevize.cz/cs/o-festivalu-zlata-praha>.

Telč – taneční festival (1976)

Tento lokální taneční festival se konal v letech 1976 a 1977. Dramaturgie festivalu se snažila o prezentaci té nejlepší tvorby na území ČSSR a novátorských choreografů. Ambicí festivalu bylo spojit profesionální a amatérskou scénu, kam byl přizván i host ze zahraničí. V prvním roce vystoupily soubory Chorea Bohemica (Chorea et danza, ch. A. Skálová), PKB (Listy důvěrné a Pražský karneval, ch. P. Šmoka), VUS UK s výběrem choreografií Ivanky Kubicové a J. Hartmana, baletní soubor Brno s řadou Slovanských tanců, Poloveckými tanci a tradiční Sylfidy. Z Bratislavy přijeli reprezentanti i SND s duetem z Giselle a mnoho dalších. Ve druhém ročníku vystoupil PKB se vzdělávacím projektem Jak se dělá balet. Z Polska zde prezentovalo tvorbu Poznaňské divadlo s choreografiemi C. Drzewieckého. Dále se zúčastnila opět SND Bratislavy s večerem Baletní miniaturny a ČSSPT se Zlatou bránou. Festival byl uzavřen Labutím jezerem od baletního souboru Brno.⁴⁵

Celostátní přehlídka scénického tance mládeže a dospělých (1977)

Přehlídka je pořádána od roku 1977 jako setkání skupiny jejich pedagogů, aby přinesli každoročně to nejzajímavější v oblasti taneční tvorby. Město konání přehlídky se v průběhu let měnilo, mezi pořadatelé patřily Sedlčany, Mladá Boleslav, Ústí nad Orlicí a od roku 2003 se koná v Jablonci nad Nisou. Zúčastnit se ji mohou všechny neprofesionální soubory a jednotlivci starší 14 let z České republiky včetně studentů tanečních škol. Přehlídka je určena pouze pro formu scénického tance a jeho rozvíjení. V současnosti v rámci programu probíhají diskuse a interpretační, rozborové a vzdělávací semináře.⁴⁶

⁴⁵ HOLEŇOVÁ, Jana, ed. *Český taneční slovník: tanec, balet, pantomima*. Praha: Divadelní ústav, 2001, s. 334. ISBN 80-7008-112-0.

⁴⁶ O přehlídce Tanec, tanec... / Archiv přehlídky. *NIPOS* [online]. [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: <https://www.nipos.cz/tanec-tanec/>.

Mezinárodní festival moderního tance SLOVNAFT (1985)

Z názvu vyplývá, že pořadatelem a především sponzorem události se stal závodní podnik ROH (dnes už firma) SLOVNAFT, a.s. rafinérsko-petrochemická společnost v Bratislavě.⁴⁷ O organizační zajištění se postaral tamní soubor BRALEN, který oslavoval 10 let od založení souboru. Skupina byla silně ovlivněna osobnostmi z VUSu, a to především Ivankou Kubíkovou a Janem Hartmanem. Událost se konala v Domě kultury Ružinov ve slovenské metropoli. Představily se zde především domácí soubory a ty nejvýznamnější z ČSR. Ze zahraničí přijelo Taneční divadlo Pošty NDR z Lipska a Ensemble Choreographieq Michaela Caserty z francouzského Vitry Sur Seine.⁴⁸

Přehlídka současné baletní tvorby – Hudební divadlo v Karlíně (1986)

Hudební divadlo oslavovalo 40 let od doby, kdy se začala pravidelně uvádět díla hudebně zábavného žánru. V minulosti soubor uváděl i svá vlastní baletní představení. Některá z představení byla vytvořena pro oslavu Roku české hudby 1984. Představil se zde například soubor PKB s choreografií Pavla Šmoka a komediální balet *Bud' fit* od Bolka Polívky.⁴⁹ Tato přehlídka sloužila jako lokální a mezižánrové setkání.

Mezinárodní týdny tance (1987)

První ročník festivalové přehlídky se konal na počest vzniku Mezinárodního dne tance vyhlášeného UNESCO ke dni narození Jean Georges Noverra.⁵⁰ Vyhlášení proběhlo již v roce 1986, na které plno divadel reagovalo slavnostními večery, festival vznikl až v následujícím roce. Organizovala ho konzervatoř Taneční centrum Univerzity Karlovy, dnešní Taneční centrum Praha. V následujícím roce k samotným představením přibýly i semináře,

⁴⁷ Příloha č.2: Příloha: I. mezinárodní festival moderního tance SLOVNAFT, *Taneční listy* 1986, č.6. ISSN 0039-937X.

⁴⁸ Příloha: I. mezinárodní festival moderního tance SLOVNAFT. *Taneční listy*. Praha: Orbis, 1986, č.6. ISSN 0039-937X.

⁴⁹ Příloha: Přehlídka současné baletní tvorby – Hudební divadlo v Karlíně. *Taneční listy*. Praha: Orbis. 1986, č.5. ISSN 0039-937X.

⁵⁰ Jean Georges Noverre byl francouzský reformátor tance, narozený 29. dubna 1727.

přednášky, workshopy, tréninky a komentované projekce. Festival se stal programem, který tanečníky rozvíjel a seznamoval se současnými trendy. Ke konci 80. let se přejmenoval na Mezinárodní týdny tance z důvodů navázání kontaktu s umělci a soubory ze zahraničí, kteří na jejich pozvání mohli prezentovat svá díla v Praze. Pod stejným názvem se prezentuje dodnes, bohužel mezinárodní úroveň byla upozaděna Festivalem Tanec Praha, který byl ve své vizi progresivnější a lépe manažersky zajištěný. V současnosti je hlavní náplní programu prezentace choreografií, které vznikly v uplynulém roce v rámci partnerských vztahů festivalu a vzdělávací část. Tvůrci ho označují za nejstarší festival současné tvorby u nás.⁵¹

⁵¹ Periodické akce. *Taneční centrum* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <http://www.tanecnicentrum.cz/akce/periodicke-akce/>.

5 Vznik festivalu „TANEC“ na přelomu 80. a 90. let

Hlavním těžištěm mé práce je popsat vznik a práci festivalu TANEC, který se začal organizovat na přelomu 80. a 90. let. Vznik festivalu, jak ho známe v dnešní podobě, měl dlouho cestu od původní myšlenky. V prvních třech ročnících tato cesta byla velmi komplikovaná s jeho neustálými změnami organizačního vedení. Jeho zázemí se uklidnilo až se vznikem občanského sdružení Tanec Praha. V této kapitole se tedy zaměřím na jeho vývoj v kontextu 90. let a zahraničního vlivu, který k nám přicházel se změnou politického režimu. V ČSR bylo nové desetiletí odkazem nové naděje a svobodného prostoru. Snadněji vznikaly nové soubory, které už nemusely být registrované pod žádnou státní organizací, jako bylo např. PKS. Plno souborů také navazovalo na předešlé uskupení z osmdesátých a sedmdesátých let. Novými zakladateli se stávali absolventi HAMU a konzervatoří. Za nejzásadnější osobnost tohoto období určitě můžeme považovat pedagoga a choreografa Jana Hartmanna, který ke konci 80. let založil skupinu Unia Nova, pro jejíž formu se inspiroval svým pobytem v Londýně, kde tyto nezávislé soubory fungovaly na principu od 'projektu k projektu'. Soubor byl zaměřen na taneční modernu a neměl stálou scénu. Další významnou skupinou byly New Prague Dancers, ve které tvořili umělci z Tanečního centra Prahy (dříve VUS UK) a z Laterny magiky, manželé Eva Černá a Karel Vaněk. Soubor New Prague Dancers byl pro tvůrce především inkubačním stadiem a odrazovým můstkem pro jejich budoucí kariéru. Zvládli zrealizovat turné po Německu a vystoupit na festivalu Montpelliere v roce 1991. Další nový soubor Monika Rebcová Dance fungoval od roku 1991 do 2000 pod vedením Rebcové, čerstvé absolventky taneční katedry HAMU. Významný impuls počátkem 90. let přinesla Lenka Flory a Simone Sandroni, které působily na Duncan Centre konzervatoři, kam přinášely své zahraniční zkušenosti do rozvoje výuky, editace a založily Festival progresivních osobností evropského tanečního divadla. Z podnětu Lenky Flory vznikl časopis Taneční zóna v roce 1997.

Kontakty, které byly díky této dvojici navázány, měly dlouhodobý vliv v dění kolem Duncan Centre a tedy celé scény současného tance u nás.⁵²

5.1 Historický kontext 90. let a festivalů současného divadla

Devadesáté roky ve svém směru navazovaly na nové divadelní žánry a způsob přemýšlení nezávislých divadelních skupin, které vyznávaly hledání nových pojetí a vytváření něčeho, co by se dalo pojmenovat "opravdovostí" v inscenacích, které vytvářely. Tyto soubory neoficiálních divadel a netradičních forem ve zvyku cestovaly po již vzniklých festivalech ve svobodné Evropě. Nevznikalo tedy nejen nové pojetí uměleckých souborů, ale i nový způsob divadelního provozu: „*Namísto kamenných budov a sezonního repertoáru tu byly festivaly a s nimi i vlastně návrat k rituální cykličnosti,*“ vysvětluje situaci Nina Vangeli.⁵³

Myšlenka mezinárodního festivalu, která u nás vznikla, navazovala na již obdobné události a inspirovala se v řadě již existujících festivalů. Jako takového festivalového 'dědečka' můžeme uvést Festival d'Avignon (1947), který spojoval výtvarné a divadelní umění. Jeho vývoj se dá rozdělit do několika etap, kdy z malého lokálního festivalu jednoho pořadatele se vybuchovala přehlídka světového rozměru, kam později přijížděli studenti z pražské divadelní fakulty. V roce 2008 se na festivalu během tří týdnů odprezentovalo 950 představení.⁵⁴ Ve stejném roce vznikl i každoročně pořádaný Edinburgh International Festival, který byl reakcí na druhou světovou válku a vznikl s myšlenkou a posláním poskytnout platformu pro rozkvět lidského ducha a obohacení kulturního dění ve Skotsku a Velké Británii. Na festivalu se objevují díla, osobnosti a uskupení mezinárodní světové hudby, zejména klasické, a scénického umění. Pořádají se také

⁵² NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a kol. Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe oboru. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2010, s.58. ISBN 978-80-7008-241-6.

⁵³ VANGELI, Nina. *Taneční zóna: revue současného tance*. 23. Praha: Sdružení pro podporu revue současného tance, 2019, č.4, s.8. ISSN 1213-3450.

⁵⁴ History and archives. *Festival Avignon* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://festival-avignon.com/en/archives>.

výstavy výtvarného umění, workshopy a diskuse.⁵⁵ Události ryze současně taneční vznikaly až o tři dekády později. Jedním z nich byl i Dance Umbrella (1978), každoroční festival moderního a současného tance v Londýně. Pořadatelé se v současnosti vymezují jako 'kreativní síla, která rozvíjí umělce, publikum i samotnou uměleckou formu'.⁵⁶ Jako dalším a světově i významnějším festivalem můžeme uvést Montpellier Danse (1981), který se koná podobně jako FTP v letních měsících na přelomu června a července. V osmdesátých letech na festivalu prezentovali svá díla světoví tvůrci, jako byli a jsou: Maurice Bejárt, Georges Balanchin, Trisha Brown, Nederlands Dans Theater (Jiří Kylián & Christopher Bruce), Anne Teresa De Keersmaeker, Mats Ek a další.⁵⁷ Pro nás nejbližší lokalizovaný festival vznikl ve Vídni se svým prvotním názvem Wiener Tanzwochen, později ImPulsTanz. Z této události se v průběhu let vyvinul největší festival současného tance a performance. Každé léto lze v rámci jeho programu navštívit rozmanitý program představení, workshopů, výzkumných projektů a hudebních vystoupení.⁵⁸ Pro střední Evropu měl v tomto formování mezinárodní festivalové kultury současného tance význam o něco menší festival Teatru Otwartego ve Wroclawi, jenž se pořádal mezi roky 1967-1993. Soubory z ČSSR tam měly možnost vyjíždět do roku 1981⁵⁹. Byla to skvělá příležitost na získávání kontaktů se zahraničím, díky tomuto do Prahy před revolucí poloilegálně přijel i soubor Living Theatre a tanečnick Min Tanika se souborem Mai Jaku, za což můžeme vděčit Ondřeji Hrabovi, který to zařídil.⁶⁰ Před touto událostí se formoval od roku 1962 dříve univerzitní festival v Nancy, který se stal světovým od roku 1968 a udával směr současného divadla. Festival navštívily například soubory a jejich představitelé: Pina Bausch, Robert Wilson, Jerzy

⁵⁵ Edinburgh International Festival. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Edinburgh_International_Festival.

⁵⁶ About us. *Dance Umbrella* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.danceumbrella.co.uk/about-us/>.

⁵⁷ 1er Festival. *Montpellier Danse* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.montpellierdanse.com/memoire/memoire-festival>.

⁵⁸ History. *ImpulsTanz* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.impulstanz.com/en/history/>.

⁵⁹ Vyhlášení stanného práva, válečný stav byl v Polsku od roku 1981 do 1983.

⁶⁰ NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a kol. Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe oboru. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2010, s.41. ISBN 978-80-7008-241-6.

Grotowski, Living Theatre, Bread and Pupets, Sankai Juku a další. Tyto dva a další obdobné festivaly zásadně přispěly k proměně vize, estetiky a žánrů v oblasti divadelního umění v Evropě a vzniku alternativní scény. Po sametové revoluci a následně rozpadu Sovětského svazu logicky vznikl tzn. 'festivalový boom'⁶¹ ve východní Evropě, který měl za cíl prohloubit alternativní scénu v doposud cenzurovaných územích.⁶²

Přehlídka moderního tance, která u nás vznikla jako první paralela před již známým názvem FTP, pravděpodobně vycházela svým obdobným programem už z jednoho staršího českého festivalu Mezinárodní týdny tance (1987). Obě události vycházely z celkem jasné struktury tanečních festivalů po vzoru západních a okolních států, které jsou vyjmenované v předchozím odstavci.

5.2 TANEC '89

Začátek vzniku festivalu Tanec Praha sahá až do roku 1988. Většina nezávislých umělců, skupin a dalších uskupení z Prahy byla registrovaná pod PKS do roku 1989. V jeho vedení vznikla první myšlenka pro přehlídku současného tance v letním měsíci. Tento ideový záměr měl posílit nabídku kulturních aktivit pro nejen stálé obyvatelstvo, ale i pro turistiku ze zahraničí, která byla velmi lukrativní pro ekonomický růst města. Hlavním záměrem bylo prezentovat aktuální tvorbu profesionálních souborů v Praze, v kontrastu porovnat vývoj světových souborů, které mohly obohatit českou taneční kulturu a umělce, a díky tomuto zpropagovat a obeznámit publikum s děním v tomto novém rozvíjejícím se žánru. Jednu z nejdůležitějších rolí v uspořádání festivalu tenkrát sehrál profesionální tanečník a choreograf Jan Hartmann, který byl členem PKS se svým souborem Unia Nova.⁶³ Ideový záměr a způsob realizace Přehlídky moderního tance v rámci Pražského

⁶¹ Boom lze do češtiny překládat jako vzestup, zažívat konjunkturu či prudce růst.

⁶² VANGELI, Nina: *Taneční zóna: revue současného tance*. 23. Praha: Sdružení pro podporu revue současného tance, 2019, č.4, s.8. ISSN 1213-3450.

⁶³ Z rozhovoru HARTMANN, Jan. Spoluzakladatel a dramaturg TANEC'89. Praha. 6.4.2022. Dostupný v soukromém archivu autorky N. Vacková.

kulturního léta vymezil společně s Petrem Tesařem. V tomto dokumentu se definovaly čtyři hlavní ideové pilíře a navrhla se účast českých amatérských souborů v rámci programu.⁶⁴ Hartmann a Tesař s PKS podepsali takzvaný dokument o zmocnění, kde přebírali dramaturgickou a organizační část zajištění přehlídky současného moderního tance v rámci Pražského kulturního léta.⁶⁵

Festival se skládal z devíti přehlídkových večerů a proběhl od 11. do 22. července pod názvem *TANEC '89* v prostorách Obecního domu ve Smetanově síni. Představení začínala vždy od 21 hodin. Nejvýznamnější událostí bylo hostování souboru *Nederlands Dans Theatre/2* (NDT2) z Nizozemska, který uvedl choreografii *Nacho Duato* od Jiřího Kyliána. Tento soubor se na festival už nikdy nepodařilo zařadit z časových i finančních důvodů. Dalším kontaktem od Hartmanna z Londýna byla *Siobhan Davies Dance Company*, kterou vedla choreografka známá také pod zkráceným jménem *Sue Davis*. Obě zahraniční skupiny odprezentovaly až dvě vystoupení ve dvou uvedených večerech. Z ČSSR souborů na samostatných večerech festivalu vystoupily: Pražský komorní balet Pavla Šmoka, Taneční divadlo Praha, UNO + ŠOK, Unia Nova a Bralen.⁶⁶

5.3 TANEC '90

Teprve až po listopadu 1989 nastal okamžik pro maximální využití nápadu festivalu moderního tance v Praze bez cenzury a drobnohledu komunistické strany ČSSR. Přišla možnost uspořádání opravdového mezinárodního festivalu s mnohem větším počtem zahraničních produkcí, než bylo na našem území doposud možné. V roce 1990 se událost konala opět pod záštitou agentury PKS, avšak všichni věděli, že toto bude poslední ročník pod tímto zastoupením. Hlavní právní organizaci zaštiťovala Stanislava Doubravová, zbytek týmu byl složen z produkce PKS. Ze strany Ministerstva kultury a

⁶⁴ Příloha č.4: popis Přehlídky moderního tance v rámci Pražského kulturního jara.

⁶⁵ Z rozhovoru HARTMANN, Jan. Spoluzakladatel a dramaturg *TANEC'89*. Praha. 6.4.2022. Dostupný v soukromém archivu autorky N. Vacková.

⁶⁶ Příloha č.5: program *TANEC '89*

hlavního města byl zájem akci zachovat, jelikož se slibně vyvíjela a viděli v ní ekonomický potenciál. Zcela zásadním pro tento ročník bylo navázání partnerství se švýcarským festivalem Berner Tanztage⁶⁷, který zastupovala Michaela Pavlin, choreografka a manažerka původem z Česka, a Reto Clavadetscher. Tato dvojice iniciovala bezpočet jednání a spolufinancovala část pražského festivalu. Díky této spolupráci se napomohlo zlepšit organizaci a vybudovat mezinárodní festival se všemi náležitostmi. Pavlin vděčíme za předání zkušeností a ochotu dobrovolně naučit pořadatele, jak takovýto festival pořádat a zorganizovat. S dramaturgií opět pomáhal Jan Hartmann a na pomoc si přizval i Yvonu Kreuzmannovou, která se stala tlumočnicí festivalu. Ze strany státu byla akce zaštitěna tehdejším ministrem kultury, prof. PhDr. Milanem Lukešem a primátorem Jaroslavem Kořánem. Hlavní financování bylo z městské dotace, švýcarskými soubory a patronátem velvyslance Švýcarska v Praze.⁶⁸ Za největší zajímavost a unikátnost prvních ročníků můžeme považovat chuť zahraničních souborů, které sem chtěly přivážet představení za minimální náklady a přivážet osvětu současného tance do Prahy, kam se chtěly podívat.⁶⁹ Jako jedním z lákadel byla i osobnost Václava Havla, který se v 90. letech stal fenoménem a umělci ze zahraničí se s ním chtěli setkat. Dodnes tento jev Havlova jména můžeme pozorovat při spojení s Československem, které si i současná generace může vybavit. Tato zkušenost se dala vypožorovat u všech zemí s rozpadem komunistického režimu a otevřením hranic. Doteď tuto chuť dobrovolničení vnímáme u zemí třetího světa, avšak u nás již v současnosti není potřeba.⁷⁰

Festival se konal od 1. července do 13. července na scénách Smetanova divadla a Laterny magiky v Praze. Doprovodný program se odehrával i v Brně a Bratislavě. V rámci programu vystoupilo šest zahraničních souborů a sedm československých produkcí. V závislosti spolupráce s Berner Tanzstage přijelo nejvíce zahraničních produkcí ze Švýcarska, a to celkem čtyři.

⁶⁷ Berner Tanzstage se konal v letech 1987-2007.

⁶⁸ *Scéna*. Tanec'90. Praha: Scéna. 1990, č.21.

⁶⁹ Z rozhovoru HARTMANN, Jan. Spoluzakladatel a dramaturg TANEC'89. Praha. 6.4.2022. Dostupný v soukromém archivu autorky N. Vacková.

⁷⁰ Z rozhovoru KREUZMANNOVÁ, Yvona. Ředitelka Tance Praha z.ú. Praha.8.3.2022. Dostupný v soukromém archivu autorky N. Vacková.

Nejznámější z nich byl Ballet du Grand Théâtre de Genève s komponovaným večerem triptychu repertoáru od choreografů Ohad Naharin (*Tabula Rasa*), Mats Ek (*Kain a Ábel*) a Christopher Bruce (*Land/ Země*). Dalším významným souborem byl Mobile Ballet Bern s programem „*Perpedum Mobile*“ vedený Michael Pavlin, nebo CH Tanztheater Zurich s představením *Les Reines* (*Královny*). Nesmíme opomenout ani menší soubor Paradogs se svým představením *beautiFOOLS*. Jako jediným účastníkem z neevropského kontinentu přijel soubor Lines Dance Company z USA. Celý festivalový program byl zakončen dvoj večerem London Contemporary Theatre a cituji Jana Dehnera: „*Důstojným zakončením festivalu bylo vystoupení London Contemporary Theatre, jenž jako jediný předvedl dva různé programy. [..] Oba britské večery měly vysokou interpretační úroveň a nechyběla ani čísla s jemným humorem. Teprve v ty dva dny se zcela naplnilo jindy řídce obsazené hlediště Smetanova divadla. Snad měl být festival důrazněji propagován?*“⁷¹ Z českých souborů na festivalu vystoupila taneční skupina UNO Richarda Hese v celovečerním programu *Projekt 1999* s představením *Tanec ve filmu* a *Šach-mat*. Obraz o domácích kolektivech se rozšířil ve spolupráci s baletem ND, který představil komponovaný večer, například s duetem Ivana Lišky a Chantal Lefèvre v choreografii Libora Vaculíka. Na programu se dále představili: UNO Richarda Hese, Zemské divadlo Brno, Pavol Zuštiak, Unia Nova s choreografiemi od Petra Tyce, Jana Hartmanna a Evy Jeníčkové, Studio komorního tance v choreografiích Lenky Flory.⁷² Na festivalu v tomto ročníku chyběl nejvýznamnější soudobý soubor PKB Pavla Šmoka.

Praha se sice otevřela zahraničním souborům, ale bohužel návštěvnost nenaplnila očekávání. Změna státní správy zastínila ostatní aktivity a pohled veřejnosti se obracel k volbám a všem politickým změnám, a proto toto dění mělo spíše negativní dopad na návštěvnost kulturních událostí.⁷³ Kreuzmannová o festivalovém ročníku v článku pro časopis *Scéna*: „*Splnil se*

⁷¹ DEHNER, Jan. Festival Tanec '90. *Svobodné slovo*. Praha. 20.7.1990.

⁷² Z programů: *TANEC '90*. PKS. Praha. 1990. Z archivu Mgr. Jana Hartmanna, dostupné v knihovně HAMU u Mgr. Elvíry Němečkové Ph.D.

⁷³ KREUZMANNOVÁ, Yvona. Tanec 90. *Scéna*. Praha: Scéna.1990, č.21.

tak jeden ze základních předpokladů zahrnutých v koncepci festivalu: Praha je nádherné a atraktivní město, schopné přitáhnout vynikající umělce, jejichž účast na zdejším letním festivalu zpětně pomáhá zvýšit kulturní renomé hlavního města v očích zahraničních návštěvníků. To nemluvím o základní významu festivalu pro konfrontaci našeho tanečního umění se světovým. Zoufalá izolace a prakticky jednostranná orientace československého baletu zanechala hluboké stopy, negativně ovlivnila minimálně jednu tvůrčí generaci."⁷⁴

5.3.1 Zapojení Yvony Kreuzmannové do organizace festivalu

Yvona Kreuzmannová, roz. Nováková a poté provdaná Daňková, je od roku 1991 ředitelka Tance Praha z.ú. a tedy FTP. Festival organizuje a zastupuje již 31 let a je nejvýraznější manažerkou současného tance v ČR. Činnost organizace neustále rozšiřuje na vnitrostátní i mezinárodní úrovni. Pod Tancem Praha se aktuálně pořádá i festival Česká taneční platforma a provozuje PONEC – divadlo pro tanec, které mají pod sebou i další produkční aktivity jako je například PONEC junior, Lekce pro veřejnost a projekt Domu tance, který je ve svém zrodu a procesu. Kreuzmannová a produkční tým Tance Praha jsou aktivní v mnoha evropských a mezinárodních projektech a sítích, jako je IETM⁷⁵, Aerowaves, European Dancehouse Network, BeSpectACTive a další. V letech 2006–2008 pracovala pro ministra kultury ČR jako externí poradkyně. V roce 2004 jí byl udělen francouzský rytířský řád za zásluhy za mimořádný přínos k rozvoji evropské kulturní spolupráce.

Kreuzmannová nebyla vždy pouze manažerka. K současnému tanci se dostala po úrazu ve sportovní gymnastice, kdy jí byl doporučen přirozenější pohyb pro tělo. Následně se dostala do souboru Jiřího Rebce, kde poznala další osobnosti, které se zajímaly o současný tanec a snažily se potají sledovat trendy ze zahraničí. Patřila do skupiny, která se scházela za účelem sledování dokumentů, videí a snažila se vzdělávat v oblasti současného tance stále na

⁷⁴ KREUZMANNOVÁ, Yvona. Tanec 90. *Scéna*. Praha: Scéna. 1990, č.21.

⁷⁵ Informal European Theatre Meeting je mezinárodní síť pro současné performativní umění.

amatérské úrovni. Jelikož neměla konzervatorní vzdělání a praxi v divadle, nemohli ji přijmout na studium choreografie, kam se pokusila přihlásit během svých studií na Vysoké škole ekonomické. Na přijímacím řízení si jí však všimla profesorka Božena Brodská, která jí doporučila vyzkoušet obor Taneční teorii, kam ji následně vzali roku 1985.⁷⁶ V posledním roce studia absolvovala devítiměsíční stáž a stipendium francouzské vlády v Paříži, kde navštěvovala přednášky na Sorbonne a Université Paris VIII.⁷⁷ Ve stejném roce 1991 na pozici ředitelky již připravovala další ročník festivalu a 1. ročník s názvem Festival Tanec Praha.

5.4 TANEC PRAHA '91

Třetí ročník festivalu proběhl ještě složitěji než v roce předešlém. Došlo ke změně zastupující instituce a celá republika si stále zvykala na politické a administrativní změny vlády. Oficiálně byl zastoupen občanským sdružením Divadelní obce ve spolupráci s Yvonou Kreuzmannovou. Festival proběhl od 17. června do 4. července v Praze, Brně, Bratislavě, Liberci a Košicích. V Praze probíhal v prostorách: Národní divadlo, Nová scéna, Divadlo za branou II a Divadla Metro Studio Gag. Svým nabitým a předimenzovaným programem předčil očekávání a přesáhl zájem publika, kvůli kterému vznikl velký finanční deficit. Festival i přes tento neúspěch měl velký ohlas a silnou politickou podporu, jelikož probíhal pod záštitou prezidenta ČSFR⁷⁸ Václava Havla, ministra kultury Milana Uhdeho a primátora hlavního města Jaroslava Kořána.

Jenom na scéně Národního divadla se objevilo šest zahraničních souborů a tři tuzemské. Na zahájení festivalu se představila Maguy Marin s *Popelkou*,

⁷⁶ Z rozhovoru KREUZMANNOVÁ, Yvona. Ředitelka Tance Praha z.ú. Praha. 8.3.2022. Dostupný v soukromém archivu autorky N. Vacková.

⁷⁷ KREUZMANNOVÁ, Yvona [online]. CV [cit. 2022-04-19]. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/kreuzmannova_yvona.pdf.

⁷⁸ Po pádu komunistického režimu bylo ČSSR přejmenováno na Česká a Slovenská Federativní Republika v letech 1990 až 1992. Československo zaniklo po 74 letech rozdělením na Českou republiku a Slovenskou republiku od 1.1.1993.

interpretovanou Lyon Opéra Ballet. Výrazným prvkem ve scénografii byly masky a vycpané kostýmy tanečníků, které byly zcela diametrální od kostýmů klasického tance. Tato extravagance jistě pro nevychovaného diváka mohla působit až skandálně.⁷⁹ Z Francie se dále představil Jean Gaudin. Zvláště šokující bylo představení *Ballet Pathétique* od Jormy Uotinenena, ve kterém vystupoval čistě mužský sbor v dlouhých tutu sukýnkách. Dalšími soubory byly London Contemporary Theatre, Le Ballet du Grand Théâtre de Genève, SND, Zemské divadlo Brno (NDB) a ND Praha. Na Nové scéně vystoupili Ton Simons and Dancers z USA a Perth City Ballet, který dorazil až z Austrálie. Divadlo Za branou uvedlo Sinopia ze Švýcarska, José Besprosvany a Tandem z Belgie, Izraelce Liat Dror & Nir Ben Gal, UNO a večer Tanec v Československu. Na čtvrté scéně Studia Gag byly uvedeny noční produkce pohybového divadla a pantomimy českých tvůrců, Teatreheater ze Švýcarska a Slaven Juriša z Jugoslávie. Ročník festivalu byl opravdu nabitý a následující ročníky se mu nedokázali počtem zahraničních produkcí rovnat. Na tento ročník byl s předstihem pozván i věhlasný NDT2 a na ročník 1992 dokonce i hlavní soubor NDT1.⁸⁰ Tento soubor se bohužel festivalu už nikdy v následujících ročnících nezúčastnil z finančních i časových důvodů. Česká televize po festivalu odvysílala dokument s názvem TANEC'91, který měl délku půl hodiny. Tato navázána spolupráce a dokumentování festivalu trvalo až do roku 2005. Na podzim po festivalu nastala pozitivní zpráva pro organizátory, jelikož nový zákon umožnil vznik samostatného právního subjektu, a mohla být založena nezisková organizace Tanec Praha o.s.

⁷⁹ *Tanec Praha'91*. [TV film] režie: Jaroslav Hovorka, Česká televize, 1991. Dostupný v archivu IDU.

⁸⁰ Příloha č.6: Dopis Jiřímu Kyliánovi od Jana Hartmanna z roku 1990.

6 FTP 1992-2008

Revoluce festivalu s označením *'Mezinárodní přehlídka současné taneční tvorby'*, nebo *'Mezinárodní přehlídka soudobé taneční tvorby a pohybového divadla'* se neustále ve svém pojmosloví vyvíjela. Toto vymezení se pravděpodobně vyvíjelo dle účastníků festivalu, a se současnými trendy na marketingovém trhu. Hlavní označení *'Festival Tanec Praha'* se ustálilo již od založení neziskové organizace s obdobným názvem, kterému se věnuji v následující kapitole.

6.1 Nezisková organizace Tanec Praha

Až po třetí festivalové sezóně vznikl Tanec Praha o.s. registrován kde dni 13.11.1991, neboli tzn. občanské sdružení, nevládní nezisková organizace kulturního charakteru, která převzala veškerou právní a organizační zodpovědnost s předsedkyní Kreuzmannovou. Jeho dalšími zakladateli byli například Jan Hartmann, Stanislava Doubravová, Petr Kratochvíl, Zdeněk Prokeš, Pavel Šmok či Vladimír Vašut.⁸¹ Tento rok byl zlomový pro zásadní vymezení a profilaci festivalu, která směřovala k přivážení světové taneční špičky s důrazem na kvalitu a různorodost pozvaných souborů.⁸² Dle tehdejších stanov bylo hlavním posláním sdružení každoročně pořádat Mezinárodní festival soudobé taneční tvorby a pohybového divadla, který měl reprezentovat to nejlepší z uměleckého oboru a organizačního zajištění. V doprovodném programu měl organizovat semináře, praktické dílny, site-specific projekty, konference teoretiků a kritiků apod. Mimo festivalového měsíce se zabýval i navazováním mezinárodních kontaktů v oblasti taneční tvorby, pedagogiky, režie, choreografie. Díky navazování spoluprací napomáhal rozvoji tanečního a pohybového divadla v Československu.⁸³ Během let sdružení měnilo své zaměření ve stanovách s expanzí projektů, které zastupovali, rozvíjeli a šířili. Tento vývoj festivalu bych ráda shrnula

⁸¹ Festival TANEC PRAHA 1992. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1992-20-6-30-6-1992> .

⁸² Historie. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.org/cs/historie-0> .

⁸³ *Stanovy Tanec Praha*. Praha, 1991.čl. II.

v kapitole Vývoj festivalu po roce 2008. Později po tomto zlomovém roku se změnila zastupující právní osoba na Tanec Praha z.ú., neboli zapsaný ústav. A Kreuzmannová se stala oficiálně ředitelkou.

„Tanec Praha se stal podstatným zdrojem informací, bankou diváckých i odborných zážitků, tím příslovečným oknem do prostoru současného světového tance. Zároveň pomáhal budovat povědomí o tanci a jeho společenskou prestiž, která se festivalovými událostmi přirozeně tvoří. Do roku 1995 se na festivalu představily klíčové taneční soubory a osobnosti jako např. Kibbutz Dance Compamy (Izrael), Compagnie Maguy Marin (Francie), Saha Waltz (Německo), Trisha Brown (USA), DV8 (Velká Británie) a další.“⁸⁴

Sdružení v prvním roce vzniku nezapomnělo a spolupracovalo na silném rozvoji české taneční kultury. Jeho výčet činností si můžeme připomenout z festivalového programu 1992. Mělo zásluhu na zprostředkování a působení zahraničních pedagogů na Taneční katedře HAMU a Pražské konzervatoři. Navázalo přímou spoluprací s partnery a finančními podporovateli: AFAA, Institut francais, pro Helvetica, DTW, Vlaams Theater Instituut, IETM, Istituto Italiano, UNESCO, ONDA, LCDT, Nederlands Instituut voor Dans a další. Účastnilo se jednání IETM v Ženevě, zasedání Tanečního komitétu ITI UNESCO ve Vídni a navázalo spoluprací na přípravě kolokvia pro rok 1993. Zajistilo měsíční pobyt dvou choreografů z USA Bill Young a Stephanie Skura v Praze, Brně a Bratislavě. Podílelo se na uspořádání Týdne české kultury v Douai ve Francii, kam přijelo pohybové divadlo INVEKTIFF, taneční skupina UNO, divadlo Drak a další. Napomohlo účasti Moniky Rebcové na Mezinárodním festivalu Eurodanse Mulhouse ve Francii. Připravovalo a navazovalo kontakty pro další festival a mnoho dalšího.⁸⁵

⁸⁴ NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a kol. Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe oboru. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2010, s. 59. ISBN 978-80-7008-241-6.

⁸⁵ Yvona Kreuzmannová. *Program TANEC PRAHA '92*. Praha: Agentura VISTA, tiskárna PRESS & PRINT, 1992. Z archivu Mgr. Jana Hartmanna, dostupné v knihovně HAMU u Mgr. Elvíry Němečkové Ph.D.

6.2 TANEC PRAHA '92

Čtvrtý ročník festivalu přinesl skromnější a dramaturgicky promyšlenější program než v předchozím roce. Díky tomuto kroku začal stoupat jeho věhlas a divácká oblíbenost současného tance i přes tehdejší oficiální kritiky. Jednalo se také o první sezónu, která byla zajištěna jedním právním subjektem, který měl jasnou vizi o pořádání festivalu a aktivit s ním spojených.⁸⁶ Konal se také pod morální záštitou UNESCO. Tento ročník přinesl největší unikátnost v zařazení site-specific představení do hlavního programu. V tomto projektu tanečního představení se měla představit skupina Tanztheater Zürich a výtvarná skupina Tvrdohlaví v Královské zahradě Pražského hradu. Bohužel tento projekt neuspěl v jednacím řízení a nemohl být uskutečněn ve své vysněné znovuotevřené Královské zahradě. Nakonec se obě strany dohodly na přemístění do zahrady Černínského paláce Pražského hradu. Celý tento proces byl velmi zdlouhavý a komplikovaný. V příloze do něj můžeme nahlédnout z jedné stránky zápisu jednání.⁸⁷ V doprovodném festivalu nechyběly intenzivní semináře, které vedl například Hervé Diasnas, jeho asistenti, Gradimir Pankov a další osobnosti. Souběžně s festivalem probíhala i přehlídka tanečních filmů ve spolupráci s Francouzským institutem v jeho kinosále.⁸⁸

Datum: 20.- 30.6 1992

Města: Praha, Brno Bratislava, Piešťany, Plzeň

Pražské prostory: Pražský Hrad, Státní Opera, Divadlo pod Palmovka, Divadlo Labyrint

Hlavní program v Praze: Projekt Pražský hrad – zahrada Černínského paláce – CH Tanztheater Zürich a výtvarná skupina Tvrdohlaví, Balet Národního divadla: *Choreografie z Nizozemí/ Choreography from the Netherlands* (ch. J.

⁸⁶ Festival TANEC PRAHA 1992. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1992-20-6-30-6-1992>.

⁸⁷ Příloha č.7: Zápis z jednání v kanceláři prezidenta dne 10.4.1992.

⁸⁸ Yvona Kreuzmannová. *Program TANEC PRAHA '92*. Praha: Agentura VISTA, tiskárna PRESS & PRINT, 1992. Z archivu Mgr. Jana Hartmanna, dostupné v knihovně HAMU u Mgr. Elvíry Němečkové Ph.D.

Kylián, H. van Manen), Kibbutz Contemporary Dance Company: *Frauenballet* (Susanne Linke), *Four short pices* (Rami Be'er), *Down North* (Mats Ek), Michaela Abbondanza: Terrmarra / *Sám tančí*, Choreographisches Theater Freiburg / Choreografické divadlo: *Gilgameš* (ch. Pavel Mikulaščík), Hervé Diasnas: *Le Premier silence/ První ticho*, *L'homme au tabouret/ Člověk na stoličce*, *Qu'il pleuve, qu'il vente, qu'il neige/ Ať si prší, ať si fouká, ať si sněží*, Ballet du Grand Théâtre de Genève: *Kyr a Perpetuum* – celovečerní balet o dvou částech (ch. Ohad Naharin)

Večery Československých tvůrců: 26.6. *Svítání*, *Pro tři* (ch. Eva Blažíčková), *Opilá loď* (ch. Richard Mouraidain), *Imprint left in sleep* (ch. Dominika Borovansky), *Stará známost* (ch. Eva Zmeková), *Ještě ne* (ch. Monika Rebcová), 27.6. INVEKTIFF – POHYBOVÉ studio: *Cherchez la Chaise* (František Kreuzmann a Ivan Remta)

6.3 TANEC PRAHA '93

Jubilejní pátý ročník se již potřetí konal pod záštitou prezidenta Václava Havla a podruhé pod záštitou Mezinárodního kolokvia teoretiků a kritiků ve spolupráci s UNESCO. Hlavní událostí byla zcela jistě choreografie *May B od Maguy Marin*, která rozpoltila publikum v Národním divadle a až třetina diváků během představení odešla. Tanečníci na becketovské téma byli od začátku zabaleni v sádře, která se na nich od začátku představení rozpadala.⁸⁹ Program byl jako vždy doplněn praktickými semináři a dílnami. Menší scéna Divadla pod Palmovkou patřila českým tvůrcům, de facto prvním průkopníkům současné taneční scény u nás.⁹⁰

Datum: 20.6. – 2.7. 1993

Města: Praha, Brno, Český Krumlov

⁸⁹ Z rozhovoru KREUZMANNOVÁ, Yvona. Ředitelka Tance Praha z.ú. Praha. 8.3.2022. Dostupný v soukromém archivu autorky N. Vacková.

⁹⁰ Festival TANEC PRAHA 1993. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1993-20-6-2-7-1993>.

Divadla: Národní divadlo, Divadlo pod Palmovkou (Praha), Městské divadlo Český Krumlov, Mahenova divadlo v Brně

Program: Compaigne Maguy Marin (Francie), Balé Theatro Castro Alves (Brazílie), S.O.A.P. Dance Theater Frankfurt (SRN), Tom Simons and Dancers (USA), Bill T. Jones a Arnie Zane Co. (USA), Dva večery českých tvůrců, kde své choreografie představili: Monika Rebcová, Petr Šimek, Barbora Krýslová, Zuzana Hájková, František Kreuzmann Dominika Borovansky a další.

6.4 TANEC PRAHA '94

V roce 1994 se nakumulovala všechna snaha a píle z dřívějších let, současný tanec zažíval silný rozkvět a měl díky nově vzniklým prostorům silnější zázemí. Otevřely se dva zásadní prostory pro tanec, jimiž byly Divadlo Archa a Konzervatoř Duncan Centre. Poprvé se na festivalu představilo více z německé soudobé scény, jimiž byly soubory Sashy Waltz a Tanzfabrik Berlin. Záštitu za šestý ročník festivalu přebíral Pavel Tigrid, ministry kultury České republiky. Festival se konal pouze v Praze.⁹¹

Datum: 17.6. – 3.7. 1994

Města: Praha

Hlavní program: American Jazz Tap with Savion Glover, Sarah Skaggs (USA) Angelin Preljocaj, Hervé Diasnas (Francie), Sasha Waltz, Tanzfabrik Berlin (Německo), Danat Danza (Španělsko), Monika Rebcová Dance, Barbora Krýslová, František Kreuzmann a další (Česko).

6.5 TANEC PRAHA '95

V taneční společnosti padlo rozhodnutí, že se po vzoru obdobných evropských platforem současného tance založí první Česká taneční platforma. Tato vize byla poprvé zprostředkována a uskutečněna v prostorách Konzervatoře

⁹¹ Festival TANEC PRAHA 1994. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1994-17-6-3-7-1994>.

Duncan Centre, kde proběhl první ročník čistě českého festivalu současného tance. Další čtyři roky měl podobu aktivity přiřazené pod organizaci TP s názvem Entrée k Tanci v Hradci králové. Tento, od pražského oddělený festival, měl záštitu prezidenta Václava Havla a historicky první podporu EU v rámci programu Kaleidoscope. Platforma se definitivně vrátila na pražskou scénu v roce 2000. Česká republika je jedinou evropskou zemí, která tento festival pořádala každoročně s nepřerušovanou kontinuitou.⁹²

Festivalovou událostí se stal příjezd fyzického divadla DV8 Physical Theatre s představením *Enter Achilles*, které si získalo diváky Archy. Soubor se sem následně několikrát vrátil. Dalším významným hostem bylo vystoupení *If you could't see me* od Trishy Brown ve státní Opeře.⁹³ V rámci programu mohli diváci navštívit i venkovní pódium na Staroměstském náměstí, kde se představil např. soubor Teatre Tanca. Fyzické divadlo Montážstroj přivezlo představení *Každý chodí na disko z Moskvy po San Francisco*, ve kterém se vyskytovala explicitní nahota a byla i viditelná v dokumentu ČT.⁹⁴

Datum: 17. 6. – 3. 7. 1995

Města: Praha

Hlavní program: DV8 Physical Theatre (Velká Británie), Trisha Brown, Marta Renzi, Margaret Jenkins Dance Company (USA), Amanda Jenkins (Německo) Hervés Diasnas (Francie), Montážstroj (Chorvatsko), Teatre Tanca nei/ Edyta Kozak (Polsko) Duncan Centre, Petr Tyc, Invektiff, Lenka Flory, Bralen (Česko a Slovensko).

⁹² O Platformě. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecniplatforma.cz/cs/o-platforme>.

⁹³ Festival TANEC PRAHA 1995. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1995-17-6-3-7-1995>.

⁹⁴ Dokument TANEC PRAHA '95: *Tanec Praha vzpomínkový koktejl*. [TV film] režie: Ondřej Šrámek. Česká televize. 1995. Dostupný v archivu IDU.

6.6 TANEC PRAHA '96

Na již osmý ročník festivalu se i nadále vracel Ballet du Grand Théâtre de Genève, který uvedl díla světové taneční špičky od Mats Ek, Ohad Naharin, Christopher Bruce. Francouzský tvůrce Joseph Nadj, který propagoval filozofii, že každý pohyb je tancem, exceloval s inscenací *Vojcek*. Výrazně zaujalo i dílo od umělce z východní Evropy Slovince Iztoka Kováče. Festival zakončil svůj program promítáním tanečních filmů.

Téhož roku po festivalu přijal pozvání Michail Baryšnikov, který historicky poprvé přijel do východní Evropy se svým sólovým večerem. Na jeho vystoupení dorazil i Václav Havel, jehož přítomnost podtrhla významnost události. V tomto roce byl uspořádán i první ročník festivalu nového divadla *Čtyři dny v pohybu* Pavlem Štorkem.⁹⁵

Datum: 15. 6. – 2. 7. 1996

Města: Praha

Divadla: ND, Stavovské divadlo, Archa, Akropolis

Hlavní program: Ballet du Grand Théâtre de Genève (Švýcarsko), Josef Nadj (Francie), USA: Yoshiko Chuma, Slovinsko: Iztok Kovač & EN KNAP, Slovensko: Artyci/ Zuzana Bacová a Milan Kozánek, Itálie/ Belgie/ Česko: Ernesto/ Simone Sandroni, Česko: Pražský komorní balet/ Petr Tyc a Pavel Šmok, Monika Rebcová Dance, DOMINO.

6.7 TANEC PRAHA '97

Merce Cunningham sám osobně vystoupil v Praze a přivezl i svůj soubor s představením *Event*. Do programu bylo opět zařazena i venkovní scéna na Staroměstském náměstí. V Praze vznikl nový prostor pro nonverbální umění díky Ctiboru Turbovi s názvem *Alfréd ve dvoře*.⁹⁶

⁹⁵ Festival TANEC PRAHA 1996. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1996-15-6-2-7-1996>.

⁹⁶ Festival TANEC PRAHA 1997. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1997-15-6-2-7-1997>.

Datum: 15.6. – 2.7. 1997

Města: Praha

Hlavní program: Merce Cunningham Dance Company (USA), Betontact (Slovinsko), Alias (Švýcarsko), Clara Andermatt (Portugalsko), Company 2 in 1 (Maďarsko), Alias, Studio Mare (Chorvatsko), Anna Sedláčková, Kolotočenie (Slovensko), Pražský komorní balet, Konzervatoř Jaroslava Ježka/ Monika Rebcová, Jiří Lossl, Eva Veverková, Barbora Látalová (Česko).

6.8 TANEC PRAHA '98

Desáté výročí festivalu pořadatelé oslavili konáním v netradičních prostorách. Představení Josepha Nadjna *Le Cri de Chaméléon* se konalo ve sportovní hale Folimanka, a Chapiteau na Letné poskytlo prostory pro představením Twyla Tharp a Taipei Dance Circle. Tento taiwanský soubor na scéně a po těle využíval dětský olej a doslova se proklouzával celým představením. Na podzim téhož roku TP vyhrálo veřejnou soutěž na využití prostoru bývalého kina PONEC na Žižkově a získal od Městské části Prahy 3 smlouvu na 25 let za podmínky zajištění rekonstrukce nejpozději do tří let.⁹⁷ Toto finanční zajištění se organizaci podařilo získat a v roce 2022 bylo odsouhlaseno prodloužení smlouvy od roku 2023 na dalších deset let.⁹⁸

Datum: 16.6.- 2.7. 1998

Města: Praha

Hlavní program: Twyla Tharp (USA), Josef Nadj/ Anomalie (Francie), Taiper Dance Circle (Taiwan), Anna Huber (Německo), Holy Body Tattoo Dance (Kanada), Pilottanz (Rakousko), Wendy Houston (Velká Británie), Lenka Flory a Simone Sandroni (Česko, Itálie), Dano Raček, Peter Groll (Slovensko),

⁹⁷ Festival TANEC PRAHA 1998. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1998-16-6-2-7-1998> .

⁹⁸ Z rozhovoru KREUZMANNOVÁ, Yvona. Ředitelka Tance Praha z.ú. Praha.8.3.2022. Dostupný v soukromém archivu autorky N. Vacková.

Šárka Vrašťáková, PRO DOMINO/ Petry Tyc, Monika Rebcová, Eva Černá a Karel Vaněk, Kristýna Lhotáková, Barbora Krýslova, Libor Vaculík (Česko).

6.9 TANEC PRAHA '99

V tomto ročníku se opět mohla využít scéna Státní opery pro soubor legendární choreografky a pedagožky Marthy Graham. Velkou událostí byl i příjezd Ohada Naharina, který byl v Praze poprvé osobně. V tomto roce se představila i např. Karine Ponties, jejíž stopu a tvorbu u nás a na festivalu můžeme vidět do dnes. Ročník festivalu byl téměř vyprodáný krom velké scény Státní Opery. Toto se dělo již třetím rokem a ohlasy po současném tanci naznačovaly, že by publikum sneslo více tanečních událostí. V tu chvíli se už rekonstruoval prostor dnešního divadla PONEC, který měl přinést celoroční produkci současného tance.⁹⁹

Datum: 21.6.- 1.7. 1999

Města: Praha, Brno, Hradec Králové, Mladá Boleslav

Pražské scény: Archa, Divadlo pod Palmovkou, Státní Opera, Ponec

Hlavní program: Batsheva Ensemble / The Junior Company (Izrael), Compaigne Maguy Marin (Francie), Martha Graham Dance Company (USA), Granhøj Dans (Dánsko), Karine Ponties (Belgie/ Francie), Eva Klimáčková (Slovensko), Lenka Ottová, Jan Kodet, Petr Ty/ Nina Vangeli, Petr Zuska, Simone Sandroni, Mirka Eliášová, Monika Rebcová (Česko)-

6.10 TANEC PRAHA 2000

S novým tisíciletím byl festival zapojen do Trans Danse Europe projektu, který propojoval sedm kulturních měst Evropy: Avignon, Bergen, Bologna,

⁹⁹ Festival TANEC PRAHA 1999. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1999-21-6-1-7-1999> .

Brusel, Helsinky, Reykjavík a Praha. Stal se součástí sítě organizací podporujících současný tanec v Evropských hlavních městech kultury.

Na festivale se poprvé představil Nicole Mossoux, největší hvězdou se ale stal Ballet Frankfurt, který navštívil úplně poprvé zemi z bývalého východního bloku. Tato produkce předvedla nejedno dílo bourající hranice moderny a neoklasiky od Williama Forsytha. Performance na hlavním nádraží se zhostil soubor Seven Sisters.¹⁰⁰ Festival Entrée k tanci probíhal současně v Hradci Králové od 16. do 19. června.¹⁰¹

Datum: 14.6.- 30.6. 2000

Města: Praha, Brno, Hradec Králové

Hlavní program: Ballet Frankfurt/ William Forsythe (Německo), Carte Blanche (Norsko), Granhøj Dans (Dánsko), Icelandic Dance Theatre (Island), Kubilai Khan Investigations (Francie), Monica Francia (Italy), Mossoux-Bonté (Belgie), Paula Touvinen (Finsko), Seven Sisters Group (Velká Británie), Jan Kodet, Eva Veverková, Mirka Eliášová, Petr Tyc (Česko).

6.11 TANEC PRAHA 2001

Festival opět využíval jako jednu ze scén PONEC. Oficiálně se prostor otevřel až v září jako historicky první taneční scéna pro zázemí tance, pohybového divadla a všechny druhy umění, s kterými tanec komunikuje. Při zkušební sezóně se stále dokončovala fasáda a další rekonstrukce, současně probíhal i nadále fundraising.¹⁰² Událostí sezóny se stal večer s názvem *Solos* od Campagne Marie Chouinard ve Státní opeře. Izraelská skupina Sheketat si přivezla silně rytmické představení s motivem bubnování, klapání a další

¹⁰⁰ Festival TANEC PRAHA 2000. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2000-14-6-30-6-2000> .

¹⁰¹ VANGELI, Nina: *Taneční zóna: revue současného tance*. 23. Praha: Sdružení pro podporu revue současného tance, 2019, č. 4, s.37. ISSN 1213-3450.

¹⁰² Festival TANEC PRAHA 2001. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2001-7-6-27-6-2001> .

zvukových elementů. Z dnešního pohledu bych tento trend a typ představení přiřadila k hudební skupině Stomps.¹⁰³

Datum: 7.- 27.6. 2001

Města: Praha, Brno, Hradec Králové, Ostrava

Hlavní program: Campaigne Marie Chouinard (Kanada), Batrice Libonati (Německo), Campaigne Catherine Diverrès (Francie), Drift (Chorvatsko), Ádám Fejes (Maďarsko), Chanti & Kay Grigar (Kanada/Česko), Karine Ponties (Belgie), Shetekar (Itálie), Divadlo Dada von Bzdülów (Polsko), Artyci, Bratislavské divadlo tanca, Marta Poláková (Slovensko), Tereza Indráková, Kristýna Celbová, Petr Tyc Company, Černá&Vaněk Dance.

6.12 TANEC PRAHA 2002

PONEC – divadlo pro tanec za sebou mělo svou první sezónu a stalo se hlavní festivalovou scénou na tento i následující roky. Tato domácí scéna silně napomohla v zapojení českých umělců do mezinárodní spolupráce. Velkou zásluhu na rozjezdu nezávislé scény měl Libor Gross, současný umělecký ředitel Letních shakespearovských slavností. Významným site-specific projektem byl *Tanec a čas*, který poprvé využil přímo prostory Pražského hradu a vytvořil prostor pro spolupráci českých a zahraničních umělců. Konkrétně diváci mohli zavítat do Jižních zahrad až po konec Starého královského paláce včetně Vladislavského sálu. Událostí sezóny se stalo představení *Moon Water* od Cloud Gate Dance Theatre of Taiwan.¹⁰⁴ Yvona se svým týmem v tomto roce před festivalem viděla přes 200 nabídek produkcí a měla možnost zhlédnout všechny představení prezentované v rámci IT, Aerowaves, Informel Europe a Dancebase Theatre.¹⁰⁵

¹⁰³ Dokument *TANEC PRAHA 2001*. [TV film] Česká televize, 2001. Dostupný v archivu IDU.

¹⁰⁴ Festival TANEC PRAHA 2002. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2002-5-6-29-6-2002>.

¹⁰⁵ Dokument *TANEC PRAHA 2002*. [TV film] Česká televize, 2002. Dostupný v archivu IDU.

Datum: 5.- 29.6. 20002

Města: Praha, Brno, Hradec Králové

Hlavní program: Cloud Gate Dance Theatre of Taiwan (Taiwan), Susanne Linke & Reinhild Hoffmann (Německo), DANS.KIAS (Rakousko), Sandrine Harris (USA), Odile Duboc, Pierre Nadaud (Francie), Fin Walker, Lizzy Le Quesne, Robert Hylton a Protain Dance, Apostolia Papadamaki (Velká Británie), Conny Janses Dance (Nizozemsko), Karine Ponties, Compaigne Irene K (Belgie), Iona Mona Popovici (Rumunsko, Česko), Bern Ballet/ Philippe Saire, Felix Duremil , Metzger, Zimmermann de Perrot (Švýcarsko), Rosa Muóoz (Španělsko), Ruben Peguero (Dominikánská republika), Štúdio tanca (Slovensko), Lenka Ottová, Monika Rebcová, Kristýna Celbová a Monika Vitoušová (Česko).

6.13 TANEC PRAHA 2003

Festival se opět podíval do netradičních regionů, jako bylo město Ústeckého kraje Most a navázal i slovenskou spolupráci s Banskou Bystrici. Ženevský balet uvedl Svěcení jara od Johna Neumeiera. Největší ohlasy sklidily zmíněný ženevský balet a skupina Granhøj Dans se svým 8 IQ No Woman No Cry. Tato inscenace byla jejich nejúspěšnější a objela skoro 'celý svět'. Po roční spolupráci s Trans Dance Europe v roce 2000 TP opět uspěl v dalším následujícím programu EU Culture. Tříletý projekt (2003-2006) byl určen na podporu současné taneční tvorby, který ji měl rozšířit o další tvůrčí rezidence a umělecké výměny.¹⁰⁶

Datum: 9. – 29. 6. 2003

Města: Praha, Brno, Most a Banská Bystrica (Slovensko)

Hlavní program: Ballet du Grand Théâtre de Genève (Švýcarsko), Granhøj Dans (Dánsko), Anouk van Dijk (Nizozemsko), Laroque Dance Company

¹⁰⁶ Festival TANEC PRAHA 2003. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2003-9-6-29-6-2003>.

(Rakousko), Charles Linehan Company (Velká Británie), El Circo Contemporaneo (Mexico), Skalen (Francie), Antonio Montanile (Itálie), Pražský komorní balet, Černá and Vaněk Dance, Kristýna Celbová, Veronika Knytlová, Tereza Ondrová, Věra Ondrašíková (Česko).

6.14 TANEC PRAHA 2004

Jeden z největších projektů festivalu byl určitě Ohad Naharin a jeho Batsheva Ensemble v nově otevřené Sazka aréně, která byla i partnerem festivalu. Vedla již festivalově známých osobností Karine Ponties a Granhøj Dans přijely i nové osobnosti z oblasti balkánského poloostrova, jako byli např. Lia Haraki. V tomto roce vznikl další z českých progresivních festivalů Letní Letná, založená Jiřím Turkem. Od nové sezóny září téhož roku se otevřeli v PONCI prostor pro dětské studio. Koncept studia směřoval ke kreativnímu rozvoji dítěte v tanečním pohybovém projevu, vnímání prostoru, rytmu, dynamiky, energie a spolupráce s dalšími tanečníky. Kreuzmannové byl udělen rytířský řád za zásluhy, za mimořádný přínos evropské kulturní spolupráci od francouzského prezidenta.¹⁰⁷ Od stejné sezóny v divadle probíhalo i natáčení televizního pořadu České televize *Uvolněte se, prosím* moderované Janem Krausem do roku 2010.¹⁰⁸

Datum: 1. – 30. 6. 2004

Města: Praha, Brno, Most, Ostrava

Hlavní program: Batsheva Ensemble/ Ohad Naharin (Izrael), Granhøj Dans (Dánsko), Karine Ponties – Dame de Pic ABBL (Belgie), Cathy Sharp Dance Company (Švýcarsko), Omada Pelma, Lia Haraki (Kypr), Laroque (rakousko), Emil Hrvatin a Company (Slovinsko), Jorma Uotinen, Rialto (Francie), Kongo-Ba-Teria (Burkina Faso), Christine Cloux (Španělsko), A Kin (Řecko), Iona Mona Popovici (Česko/ Rumunsko), Pražský komorní balet, Petra Hauerová,

¹⁰⁷ Festival TANEC PRAHA 2004. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2004-1-6-30-6-2004> .

¹⁰⁸ Uvolněte se, prosím. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Uvoln%C4%9Bte_se,_pros%C3%ADm

Věra Ondrašíková, Veronika Knytlová, Tereza Ondrová a Helena Arenbergerová (Česko).

6.15 TANEC PRAHA 2005

Skupina Cloud Gate Dance Theatre of Taiwan se spolu s Lin Hwai Min vrátila do Prahy se svým mystickým dílem *Songs of the Wanderers*, a stejně jako Ohad Naharin se dokázala vypořádat s prostorem Sazka arény. Ve scénografii se využívala rýže, která byla speciálně upravena, aby utvářela fascinující obrazce. Vinohradské divadlo uvedlo česko-maďarský projekt *Vibration* od Puttó. I v tomto roce byli výrazným obohacením umělci z programu Trans Dance Europe. K nejsilnějším výstupům patřila spolupráce islandské Erny Omasdóttir se slovinským režisérem Emilem Hrvatinem, později proslulým jako Janez Janša.¹⁰⁹ Česká televize po odvysílání krátkého spotu pro ročník 2005 ukončila spolupráci s TP. Dodnes se festivalu nedaří navázat na komunikaci z předchozích let festivalu.

Datum: 2. – 30. 6. 2005

Města: Praha, Český Krumlov, Ostrava

Hlavní program: Cloud Gate Dance Theatre of Taiwan (Taiwan), Mossoux-Bonté, Pierre Nadaud (Francie), Karin Ponties (Belgie), Arja Raatikainen, Alpo Aaltokoski, Dance Theater Mobita (Finsko), Puttó (Maďarsko/ Česko), Sine qua non (Řecko), Samuel Delvaux, Verónica Cendoya + Lluç Fruitós (Španělsko), TchÉTché (Pobřeží Slonoviny/IvoryCoast), Leszek Bzdyl (Polsko), Emil Hrvatin (Slovinsko), Erna Osmarsdottir (Island), Nicole Seiler (Švýcarsko), Věra Ondrašíková, Mirka Eliášová, Linda Stránksá, Lenka Ottová, VerTeDance, Jaro Viňarský, Jan Kodet (Česko).

¹⁰⁹ Festival TANEC PRAHA 2005. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2005-2-6-30-6-2005> .

6.16 TANEC PRAHA 2006

Choreograf Nacho Duato podruhé do Prahy přijel i ním vedeným prestižním souborem Compañía Nacional de Danza. Zajímavostí ročníku byla mexická Delfons Contemporary Dance Company. V rámci programu byla zařazena i díla z Evropské taneční laboratoře, která velmi oslovovala soudobé publikum. Představení byla čerpána ze sítě na podporu mladých evropských choreografů Aerowaves. Na festivalu později z tohoto nápadu vzniklo nové označení pod názvem Dance NEWS. Yvona Kreuzmannová nastoupila na místo poradkyně ministra kultury a vedení festivalu převzala Marta Lajnerová. Ve stejné sezóně byla založena profesní organizace Vize tance a s ní byl zahájen i projekt Tanec školám, který šířil taneční a pohybovou výchovu na základních školách.¹¹⁰ Rok 2006 byl také rokem parlamentních voleb, katastroficky po dlouhém vládním provizorium dopadl i návrh státního rozpočtu na další rok pro resort kultury. Celkový obrat festivalu poprvé překročil 20 miliard korun.

111

Datum: 2.6. – 28. 6. 2006

Města: Praha, Brno, České Budějovice, Český Krumlov, Tábor, Ostrava

Hlavní program: Compañía Nacional de Danz, Susan Kempster (Španělsko), Granhøj Dans, Kristine Kyhl Anderson (Dánsko), Delfons Contemporary Dance Company / Nacho Duato (Mexico), Simone Aughterlony (Švýcarsko), Michal Mualem/ Giannalberto de Filippis, T.I.R. Danza (Itálie), Miguel Azcue (Švédsko), Nikolai Schetnev (Rusko), Zuft Simon (Německo), Noema Dance Works (Kypr), Comapignie IGI, Xavier Lot (Francie), Yannis Mantafounis & Katerina Skiada (Řecko), Agnuja Šeiko (Litva), Karen Foss (Norsko), Artyci/ Zuzana Kozánková (Slovensko), VerTeDance, Lenka Ottová/ DOMINO, TOW/ Petra Hauerová, Černá and Vaněk Dance, NANOHACH (Česko).

¹¹⁰ Festival TANEC PRAHA 2006. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2006-26-28-6-2006>.

¹¹¹ *Výroční zpráva TANEC PRAHA 2006* [online]. Tanec Praha [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: https://tanecpraha.org/sites/default/files/vyrocní_zprava_2006_low.pdf.pdf.

6.17 TANEC PRAHA 2007

Marie Chuinard opět přijela do Prahy se svou skupinou, která odprezentovala dva večery. První *24 Preludes by Chopin + Chorale* využil prostoru Karlínského divadla. Druhá inscenace *Svěcení jara* byla opět zasazena jako událost sezóny do Sazka arény v Praze. V rámci programu se uvedly hned tři večery Evropské taneční laboratoře. TP se po volbách vyrovnával s poklesem financování z veřejných zdrojů. Celkový finanční obrat se snížil na 17,3 miliardy korun a proměnily se i podíly jednotlivých institucí na krytí částí sdružení. Festivalovou ředitelkou byla i nadále Marta Lajnerová a pozici ředitele divadla PONEC a České taneční platformy zaujal Libor Gross. V tomto roce byly otevřené dva pražské prostory přívětivé tanci, ALTA a La Fabrika.¹¹²

Datum: 1. – 28. 6. 2007

Města: Praha, Brno, České Budějovice, Český Krumlov, Ostrava, Pardubice, Tábor

Hlavní Program: Compaigne Marie Chouinard (Kanada), Granhøj Dans (Dánsko), Chelyabinsk Contemporary Dance Company (Rusko), Guillermo Weickert Molina, Roser Lopez Espinosa (Španělsko), Susan Martin (Německo), Chikako Kaido (Japonsko), Utilité Publique, Jessica Huber (Švýcarsko), Simona Bertozzi (Itálie), Eeva Muilu (Finsko), Révolution (Francie), Jasna Vinovrški (Chorvatsko/ Německo), Jaro Viňarský a Lucia Kašiarová (Slovensko), Dora Hoštová, Dagmar Chaloupková, Marta Trpišovská a Jana Hudečková, NANOHACH/ Iona Mona Popovicova, Jan Kodet, DOT504/ Anton Lachký (Česko).

¹¹² *Výroční zpráva TANEC PRAHA 2007* [online]. Tanec Praha [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: https://tanecpraha.org/sites/default/files/tp_vyrocní-zprava-2007.pdf .

6.18 TANEC PRAHA 2008

Největší propad a krize přišla skoro v podstatě na jubilejní dvacáté výročí od zrodu myšlenky festivalu. Mezinárodní událost, která byla již dlouhodobě uznávanou a zajišťovala prezentaci města Praha v zahraničí, nedostala dva měsíce před začátkem přislíbenou dotaci. Tyto škrty byly největší v jeho historii, festival místo 3 milionů dostal pouhých 300 tisíc, tedy o 90 % méně. Plno občanů Prahy podepsalo petici „*Za Prahu kulturní*“ a protestovalo na Mariánském náměstí, bohužel ani toto nepomohlo k navýšení dotace. Marta Lajnerová se rozhodla zrušit desítky představení¹¹³, Pražané tak přišli o mnoho zajímavých projektů. Pověst Prahy a festivalu se velmi poškodila v Evropě a zahraničí. Snížená dotace ovlivnila i produkční mladý tým, který v následném efektu přestal usilovat o rozkvět aktivit kolem TP. Festival byl zcela odkázán na dotaci z Ministerstva kultury, svých tržbách a drobných sponzorských darech. Na festivalu se znovu ukázala Kibbutz Contemporary Dance Company s choreografií *Ekoodoom* od Rami Be'er. Velmi zajímavý site-specific projekt přivezla skupina Öff Öff Productions s titulem *Orbite* a slangovým pojmem inscenace '*mezi nebem a zemí*'. Představení proběhlo na parkovišti u O2 Arény v Praze.¹¹⁴

Kreuzmannová se po sezóně po konzultaci se správní radou vrátila do vedení sdružení a pustila se do obnovy celého týmu i vize. Na podzim v Praze přibyl nový prostor Centrum současného umění DOX, který v Holešovicích otevřel Leoš Válka. O deset let později v rámci jeho komplexu vznikl prostor pro tanec DOX+.¹¹⁵

Datum: 1.- 25.6. 2008

Města: Praha, Brno, České Budějovice, Český Krumlov, Ostrava,

¹¹³ Příloha č.8: Program festivalu Tanec Praha 2008.

¹¹⁴ *Výroční zpráva TANEC PRAHA 2008* [online]. Tanec Praha [cit. 2022-04-28]. Dostupné z:

https://tanecpraha.org/sites/default/files/vyrocní_zpráva_2008_web.pdf.

¹¹⁵ Festival TANEC PRAHA 2008. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2008-1-6-25-6-2008>.

Hlavní program: Kibbutz Contemporary Dance Company (Izrael), Öff Öff Productions (USA), Arrieritos (Španělsko), Compaigne Karine Ponties (Belgie), Double C/Wu Chun-Hsien & Chrystel Guillebeaud (Tchaj-wan/Německo), Giulia Murredu (Nizozemsko), Florin Fieroiu (Rumunsko), Linda Kapetanea (Řecko), Petra Fornayová (Slovensko), BA-TO-CU, Lenka Bartůňková, Věra Ondrašíková, DOT504/ Lenka Vágnerová + Josef Fuček, Dora Hořtová, Vojta Švejda, James Donlon, Lea Čapková (Česko).

7 Vývoj festivalu po roce 2008

Vývoj festivalu se po roce 2008 zdál silně ohrožen, jak může vyplývat z předešlé kapitoly o FTP po finančně neúspěšném ročníku a proměně celého personálního vedení. Kreuzmannová se však rozhodla festival udržet, a proto již po konci festivalu začala sestavovat nový tým. Restart festivalu v novém roce měla na starost manažerka Alena Brožová, která jej vedla až do roku 2021.¹¹⁶ Program se také silně rozrostl o větší koncentraci představeních v regionech, v roce 2009 se festival konal v deseti obcích, díky zásluze Markéty Bártů a její následnice Veroniky Hladké.¹¹⁷ Toto byl jistě zlomový rok pro dlouhodobou spolupráci s regiony, která trvá a neustále roste dodnes. Inflace a neměnná politika grantového systému se bohužel nezměnila, i když si festival své místo po krizovém roce udržel, každoročně musí více a více bojovat o své dotace, jelikož sponzorské a partnerské spolupráce v současném tanci skoro vymizely. V roce 2017 se FTP odehrál ve 20 městech a obcích ČR.¹¹⁸ Tento rok počet vzrostl na 25 včetně Prahy.

V následujících letech se festival zaměřoval na několik hlavních pilířů, jenž chtějí podporovat, které si zde můžeme citovat z jejich sociální komunikace:

- *„popularizovat, zpřístupnit a přiblížit tanec všem skupinám veřejnosti bez omezení;*
- *podporovat výměnu a sdílení zkušeností tuzemské a zahraniční taneční scény, podněcovat rozvoj, inspirovat a motivovat k experimentům;*
- *podporovat vznik nových děl s mezinárodním přesahem, být garantem kvalitní spolupráce;*
- *sdílet hodnotné umělecké zážitky a aktuální společenská témata s veřejností;*

¹¹⁶ Výroční zpráva Tanec Praha 2009 [online]. Tanec Praha [cit. 2022-04-28]. Dostupné z:

https://tanecpraha.org/sites/default/files/vyrocní_zpráva_2009_low.pdf.

¹¹⁷ Festival TANEC PRAHA 2009. Tanec Praha [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2009-23-5-28-6-2009>.

¹¹⁸ Festival TANEC PRAHA 2017. Tanec Praha [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/29-rocnik-festivalu-28-5-28-6-2017>.

- *podporovat zviditelnění současného tance v regionech ČR s respektem k místním partnerům a umělcům, rozšiřovat možnosti spolupráce v oblasti prezentace i samotné tvorby*
- *být respektovaným partnerem otevřeným dialogu doma i v zahraničí*¹¹⁹

Z těchto nových směrů vzniklo i mnoho přiřazených programů, které se během let přidávaly, anebo naopak odebíraly. Jedním z přidaných byl již zmíněný TANEC PRAHA DĚTEM od roku 2008. Od roku 2012 přibyl TANEC PRAHA STUDENTŮM, který se bohužel do současných ročníků neudržel. V rámci doprovodného programu se již skoro zcela přestaly konat workshopy se zahraničními umělci, spíše se konají v regionech, nebo s místními umělci v Praze. Od roku 2015 projekty uváděné ve venkovním prostředí dostaly označení VEN.ku TANJI. Nejvyšší ocenění festivalu přišlo v roce 2013 k 25. výročí, kdy byl vyhodnocen na 1. místě EU Culture se 100% bodovým hodnocením v konkurenci 235 evropských festivalů všech žánrů. V roce 2017 se stal laureátem Evropa pro festivaly – festivaly pro Evropu (zkráceno EFFE) jako jediným v ČR. Ohodnocení získal za svou výjimečnou kvalitu, angažování a působnost v místním kontextu. Od roku 2014 se zaměřuje i na jednu českou koprodukcí festivalu, která se následně v rámci něj prezentuje.¹²⁰

Současnou vizí a motivací festivalu je dle slov pořadatelů: *„Naším posláním je každoroční a kontinuální pořádání mezinárodního festivalu na co nejvyšší úrovni umělecké i organizační. Festival se snaží představovat nejširší veřejnosti inspirativní a kvalitní díla současného tance a pohybového divadla, napomáhat tím objevování a porovnání posledních trendů na různých kontinentech, motivovat, inspirovat a propojovat českou uměleckou scénu se*

¹¹⁹ Kdo jsme. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/kdo-jsme-0>.

¹²⁰ *O festivalu* [online]. Web archive: *Tanec Praha* [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160817151352/http://www.tanecpraha.cz/o-festivalu>.

*zahraniční, pomáhat vytvářet podmínky pro rozvoj současného tance v celé ČR.*¹²¹

Organizaci se i přes její nelehký úděl v průběhu let velmi dařilo a udržela si velmi pečlivě vybíraný program toho nejlepšího, co si mohla finančně dovolit. Dramaturgická rada dle svých slov vybírá představení na základě umělecké kvality, kreativity/ originality, rozmanitosti a odvahy experimentovat za hranice žánrů, aktuálnosti uměleckého sdělení a otevřenosti sdílení/spolupráce. Od určité chvíle se ustálil formát jedné až dvou událostí sezóny, za kterou se označuje přivezení velké produkce a celosvětově uznávané současné jméno v tanečním umění a pohybovém divadle. Pandemické období a nejrůznější restrikce kulturního sektoru jsou silným nepřítelem, a proto za poslední dva roky neproběhla žádná výrazná změna a festival spíše stagnoval.

¹²¹ Kdo jsme. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/kdo-jsme-0> .

8 Mezinárodních festivaly současného tance a nového divadla po roce 1989

Souběžně s celou správní reformou a vznikem alespoň jednoho útočiště současné scény festivalu Tance Praha na další aktivity nevznikl prostor. Až v druhé polovině 90. let se objevují nápady a pokusy o realizaci nadnárodních festivalů současného tance a nového divadla. V následující dvou podkapitolách jsem tyto události rozdělila na zaniklé a stále probíhající festivaly. Snažila jsem se vyjmenovat a popsat všechny události, které jsou důležité pro rozvoj české nezávislé scény a jsou důležitými příležitostmi umělce. V rámci každého programu festivalu se objeví minimálně vždy jeden zahraniční tvůrce, anebo probíhající mezinárodní networking pro soubory a umělce.

8.1 Zaniklé

Festival progresivních osobností evropského tanečního divadla / Konfrontace / Festival tanečního divadla Praha – Duncan Centre (1994)

Festival pořádala Společnost pro taneční a múzickou výchovu (zkratka STMV) v prostorách Divadla Duncan Centre při konzervatoři v letech 1994-2003. Iniciátorkami byly pedagožky, choreografky a dramaturgyně festivalu Lenka Flory a Simone Sandroni, které měly mnoho kontaktů v zahraničí. Během let se její název vyvíjel a měnil dle potřeby, vždy ale souvisel s děním na konzervatoři současného tance. Událost spočívala v hostování choreografů a osobností alternativní tanečního divadla, kteří prezentovali svou tvorbu a vyučovali studenty konzervatoře. Doprovodným programem bylo i vystoupení domácích skupin, přednášky, výstavy atd. Ze začátku se představení konala na scéně školy, kde se uváděla většinou sólová nebo komorní díla. Od roku 1996 se událost stala oficiálně festivalem a od 1998 se představení přenesla i na větší scény jako je divadlo Archa. Ve své době představoval program festivalu jednu z prvních mezinárodních platforem pro současný tanec v České republice. Školu během let navštívili tanečníci se svými choreografiemi např. Jérôme Bel s chor. *Nom Donné par l' Aouteur*, r.1996, Germaine Acogny s *Yé ou* r.1996, Christophe Paré s *Variations Autour du Faune* r.1997, David

Zambrano s *Ballroom* r. 1997, Yasmeen Godder s *A Bench and a Car* r.1997, Jonathan Burrows s *Things I don't know* r. 1998, J. Hamilton a další.¹²²

Natříkrát v Brně (1998)

Mezinárodní festival současného tance a pohybového divadla se pořádá v Bezbariérovém divadle Barka a v posledních ročnících i v Divadle na Orlí. Součástí programu byly přednášky, diskuse a další doprovodné akce. Z důvodu finančních prostředků šlo vždy o komornější akci, zaměřenou na své publikum. Poslední 18. ročník se uspořádal v roce 2016, kterého se zúčastnil např. performer, pedagog a choreograf Milan Kozánek.¹²³

Festival Nové Evropy – Soutěž o cenu Jarmily Jeřábkové (1999)

Nultý ročník mezinárodního festivalu současného tance s choreografickou soutěží uspořádala Konzervatoř Duncan centre v roce 1999, aby vytvořila platformu pro vyměňování uměleckých zkušeností mladých choreografů a tanečníků ze střední a východní Evropy. Od roku 2007 se udělování cen koná v rámci Festivalu Nová Evropa. V roce 2008 festival a Cena Jarmily Jeřábkové uspořádali ve čtyřech večerech přehlídku současného tance a tanečního divadla ze zemí oblasti "Nová Evropa", do tohoto označení spadaly státy, které do Evropské Unie vstoupily teprve nedávno, nebo se o jejich vstupu jednalo. Podmínky soutěže se ustálily na požadavku, že dílo musí být inspirované hudbou českého skladatele druhé poloviny 20. století a choreografové nesmí být starší 35 let. Výherci třech udělovaných cen obdrželi finanční částku, jejíž polovinu museli využít na nové dílo, které mu umožnilo prezentovat v úvodu dalšího ročníku. Poslední ročník festivalu proběhl v roce 2017 a následující rok proběhl už pouze večer laureátů ceny. V průběhu let se soutěže zúčastnili umělci z České republiky, Maďarska, Slovenské

¹²² *Umělecká činnost* [online]. Duncan Institute [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <http://duncaninstitut.cz/spolecnost-pro-tanecni-a-muzickou-vychovu/umelecka-cinnost/> .

¹²³ *Festival NATŘIKRÁT 2016* [online]. Taneční zóna [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.taneczizona.cz/aktuality/2016/festival-natrikrat-2016/> .

republiky, Polska, Slovinska, Bulharska, Litvy, Lotyšska, Estonska, Rumunská, Arménie, Turecka, Řecka a Kypru.¹²⁴

TANEC OSTRAVA (2001)

Festival Tanec Ostrava je přehlídkou soudobého tance, fyzického a pohybového divadla. Díky spolupráci s organizací Tanec Praha byl schopný přivážet originální taneční a pohybové projekty českých skupin a většinou přijela i minimálně jedna zahraniční produkce. V doprovodném programu pořádal přednášky a workshopy s hostujícími umělci, inicioval site-specific projekty a informoval o trendech současného tance a pohybového divadla.¹²⁵ Hlavní scénou festivalu byl již kulturní dům Cooltour. Na jeho odkaz po zániku roku 2013 navazuje MOVE FEST Ostrava.

8.2 Stále probíhající

4+4 dny v pohybu (1996)

Mezinárodní festival si klade za cíl prezentovat všechny druhy současného umění (divadlo, tanec, hudba, výtvarné umění, film, video art) a inovativní umělecké projekty. Každoročně na něm vystoupí zhruba 20 uskupení z celého světa. Hlavním specifikem akce je, že organizátoři každoročně ožíví jeden z pražských architektonických objektů, zpravidla opuštěných, který po dobu festivalu využívají. Každý ročník festivalu má i své specifické téma, jako je například Demolice (opuštěné haly ČKD, kde festival probíhal, byly připraveny k demolici), nebo Hibernace (zmrazení kulturních aktivit v České republice, zánik rezidenčních míst atd.). V rámci programu se organizují přednášky, diskuse, výstavy a site-specific představení. Díky propojení jednotlivých druhů umění je oslovena větší divácká veřejnost a může docházet k oslovení jinými druhy umění. Sdružení Čtyři dny, o.s. má mnoho zkušeností se

¹²⁴ *Festival Nové Evropy 2017* [online]. Cena JJ [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: https://cjj.ecn.cz/master_pr.html .

¹²⁵ BOBKOVÁ, Michaela. Festival Tanec Ostrava odstartuje 18. 10. ... *Regiony ČR* [online]. 2012 [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <http://www.regiony-cr.cz/view.php?cisloclanku=2012100314-festival-tanec-ostava-odstartuje-18-10-nabidne-jedinecnou-prehliдку-soudobeho-tance-fyzickeho-a-pohyboveho-divadla&rstema=348&rsstat=5&rskraj=6&rsregion=43> .

spoluprací na mezinárodních projektech a je členem Informel European Theatre Meeting (IETM), Festival in Transition (F.I.T.), Junge Hunde a IN-SITU.¹²⁶

Festival ProArt (2004)

Umělecký festival je zaměřený na vzdělávací workshopy tance, herectví, zpěvu, fotografie a dalších performativních umění a na doprovodná večerní představení. Program je určen pro profesionály i nadšence z veřejnosti, kteří se chtějí dozvědět něco z nabízených oblastí. Pořádá se každoročně od roku 2004 v červenci v Praze a v Brně (od roku 2005). Od roku 2016 vyhledává ale i jiné oblasti a v uplynulých letech se uskutečnil také ve Valticích (2016-19), Liberci (2017-18), Plzni (2018-21), Mikulově (2019-20), Jičíně, Slavonicích a Olomouci (od 2019).¹²⁷

Malá inventura (2005)

Festival Malá inventura je nejvýraznější retrospektivou premiér uplynulého roku v oblasti nového divadla, kterou zajišťuje servisní organizace Nová síť. Jeho dramaturgie je poskládána z inscenací, které byly navrženy jeho domovskými scénami (Divadlo PONEC, Studio ALTA, Alfréd ve dvoře, Studio Hrdinů, MeetFactory, Divadlo Archa, Experimentální divadlo NoD). Hlavní ojedinelost festivalu spočívá především ve funkci živého, networkingového centra divadelních organizací a umělců, který je zařazen v sekci ARTS SERVICE & NETWORKING. Od roku 2019 je součástí festivalu i program "Nová krev", která podporuje začínající umělce a nabízí jim roční mentoring v oblasti grantů, produkce, propagace, brandingů a dramaturgie. Dále poskytuje podporu při uvádění díla v rámci ČR a prezentaci na festivalu Malá inventura Praha, nebo v regionech Malá inventura Jičín, Jihlava, České Budějovice,

¹²⁶ *Festival 4+4 dny v pohybu* [online]. Čtyři dny [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://ctyridny.cz/>

¹²⁷ *ProART festival* [online]. ProART [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.proart-festival.cz/cz/letni-festival/> .

Karlovy Vary. „V rámci festivalu se uděluje cena „Česká divadelní DNA“ za podporu, přínos a rozvoj oboru nového divadla“.¹²⁸

Tanec Valmez (2008)

Festival současného a pohybového divadla se zatím konal každoročně vždy od vzniku, ačkoliv termín festivalu není nijak fixní a často se jeho datum přesunuje z jara na podzim. Program se odehrává ve městech Valašské Meziříčí a Zašová pod produkcí Základní umělecké školy B-Art. V rámci programu se objevují čeští nezávislí umělci a většinou i host ze zahraničí. Mimo večerních představení jsou součástí programu workshopy s vystupujícími umělci pro základní umělecké školy a veřejnost, rozhovory o předvedených choreografiích, hudební vystoupení a výstavy výtvarného umění. Program je určen především pro tamní studenty tance a obyvatelstvo.¹²⁹

KoresponDance (2009)

Organizace festivalu Centrum choreografického rozvoje SE.S.TA existuje již od roku 1999. Jejím hlavním záměrem je pomáhat současnému tanci v otevírání mezioborové spolupráci a diskusi. KoresponDance vznikl ze stejnojmenného evropského projektu, který napomáhal mladým choreografům z ČR, Slovenska, Německa a Francie získávat zkušenosti skrz setkání, semináře, možnosti tvořit a prezentovat svá díla. Festival se v prvních letech konal převážně v Praze a Brně. Od roku 2013 se pořádá navíc i v areálu Zámku ve Žďáru nad Sázavou, kam se postupně přesunul hlavní program. Většina představení je připravována speciálně na festival, kde jsou odpremiérována na různých místech celého areálu. Sám sebe označuje za největší site-specific festival současného tance v ČR.¹³⁰

¹²⁸ *Info & festivalový tým* [online]. Malá Inventura [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <http://www.malainventura.cz/cz/galerie/festivalovy-tym> .

¹²⁹ *Mezinárodní festival Tanec Valmez* [online]. Tanec Valmez [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <http://www.tanecvalmez.cz/>

¹³⁰ *O festivalu* [online]. KoresponDance [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.korespondance.cz/cs/o-festivalu.html> .

Festival Nultý bod (2009)

Pražský festival Nultý bod, pořádaný organizací Bezhlaví z.s., se snaží dovést a reflektovat českým divákům nové a doposud neprozkoumané provokativní divadelní žánry světového divadla. Můžete zde zhlédnout představení z Evropského kontinentu z oblastí fyzického divadla, tanečního divadla a performing artu. V rámci festivalu probíhá i týden vzdělávacích workshopů s názvem „*Performing Arts for The Future*“, kde se mladí umělci setkávají již s etablovanými osobnostmi.¹³¹

Festival tanečních filmů (2009)

Tento pražský festival je jedinou organizací, která se věnuje specificky pouze tanečním filmům a jejich produkci. Profiluje se jako bienále, které prezentuje díla z oblasti taneční kinematografie, dokumenty o tanci, dokumenty z oblastní taneční kinematografie, záznamy tanečních inscenací a hlavně žánru tanec pro kameru. V rámci programu se uvádí zahraniční filmy v české premiéře, mezi nimiž se promítali např. Pina 3D od Wima Wenderse či Mr.Gaga Tomera Heymanna. V české tvorbě díky spolupráci studentů FAMU a HAMU vzniká plno studentských filmů, kterým se podařilo prorazit i na zahraniční festivaly. V posledních letech a pandemickém období zájem o taneční film ze strany českých umělců roste, a proto se každý rok můžeme těšit na přibývající počet přihlášených projektů do výběru festivalu. V roce 2017 byla vyhlášena cena MAYA za rozpracovaný námět filmů, díky které vítěz obdržel 60 000,- Kč a technickou podporu při realizaci.¹³²

Bazaar festival (2015)

Bazaar můžeme zařadit do skupiny kontroverznějších festivalů, kde se prezentují nové myšlenkové směry a dramaturgické postupy. Každý rok se vybírá téma, které se dotýká problematiky chudoby, migrace, války a dalších problémů současného světa. Prezentují se zde díla, českých,

¹³¹ *O nás* [online]. Nultý bod [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.nultybod.cz/o-nas/> .

¹³² [online]. Festival tanečních filmů [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.tanecnifilmy.cz/> .

středoevropských a blízko východních umělců. V rámci programu se také uvádí díla work in progress zahraničních a českých umělců, která se často objeví jako dokončená díla v dalších ročnících. Diváci mají možnost vidět, jak vypadá umělecký proces a diskutovat jak o něm, tak i o výsledném představení. Festival probíhá na nezávislých scénách v Praze jako Studio ALTA, Ponec, Alfréd ve Dvoře, Archa apod. Dramaturgem a ředitelem festivalu je Ewan McLaren, který byl dříve uměleckým ředitelem divadla Alfréd ve Dvoře.¹³³

¹³³ [online]. Bazaar festival [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://bazaarfestival.cz/> .

9 Závěr

Tato práce slouží ke zmapování vývoje festivalu *TANEC PRAHA* a pochopení jeho úspěšnosti. Oproti jiným později vzniklým mezinárodním festivalům na českém území měl výhodu, že v době svého vzniku neměl žádnou konkurenci a od začátku byla jeho dramaturgie směřovaná k dovezení těch nejlepších a největších produkcí, které šlo finančně a produkčně zajistit. Festival zažíval silné výkyvy v průběhu let z důvodu nedostatku finančních prostředků a změn ve vedení. A to se promítlo na změnách v dramaturgii festivalu. Největší růst festivalu můžeme pozorovat v letech spolupráce se společností SAZKA, díky které se uspořádala největší produkce, jenž bylo představení *Ohada Naharina* v SAZKA aréně, kam dorazilo až 2500 diváků.

V rámci mého obeznámení se s českou taneční scénou před rokem 1989, pro mě bylo zajímavým zjištěním, že jsem nenalezla dostatečný komplexní materiál, který by mapoval přehlídkové a festivalové události. Dále jsem předpokládala, že zajímavé přivezené produkce v průběhu let s celkovou sumarizací festivalu najdu ve speciální čísle *Taneční zóny 30 let Tance Praha* z roku 2019. Tento zdroj mi nabídl pouze osobní pohled Yvony Kreuzmannové a editorky Niny Vangeli. Obsah tohoto vydání se spíše zaměřuje na rozhovor se zakladatelkou organizace *Tanec Praha* a na pouhý slovní výčet tvůrců v každém ročníku. Původně jsem se ve své práci chtěla zaměřit i na propagační materiály a monitoring FTP, ale bohužel k prvním ročníkům nebylo dostatek informací na zorientování se a zjištění jeho úspěšnosti v tomto ohledu.

Práce nabízí mnoho prostoru pro případné rozšíření v mnoha směrech. Mohli bychom mnohem detailněji sledovat přivezené produkce a zaznamenat vliv jejich působení, v recenzích a kritikách, publikacích, ve spolupracích s českými tvůrci a celkovém ovlivnění našich osobností soudobé taneční scény.

Probádání tohoto materiálu mě okrajově seznámilo s celým vývojem české nezávislé taneční scény po současnost a ujistilo ve vlivném významu

organizace Tanec Praha. Tyto vědomosti jsou skvělým výchozím bodem pro chápání současné situace a problematiky tanečního umění. Ráda bych se do budoucna v tomto směru zaměřila na promování a propagaci současného tance, pro který mi byl festival *TANEC PRAHA* odrazovým můstkem.

Prameny a literatura

Literatura

HOLEŇOVÁ, Jana ed. *Český taneční slovník. Tanec, balet, pantomima*, Praha: Divadelní ústav 2001, s. 71. 80-7008-112-0.

HOLEŇOVÁ, Jana ed. *Český taneční slovník. Tanec, balet, pantomima*, Praha: Divadelní ústav 2001, s. 198–199, 80-7008-112-0.

HOLEŇOVÁ, Jana, ed. *Český taneční slovník: tanec, balet, pantomima*. Praha: Divadelní ústav, 2001, s. 334. ISBN 80-7008-112-0.

JUST, Vladimír Just a František Knopp. *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945-1989) nejen v datech a souvislostech*. Praha: Academia, 2010, s. 49. ISBN 978-80-200-1720-8.

JUST, Vladimír Just a František Knopp. *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945-1989) nejen v datech a souvislostech*. Praha: Academia, 2010, s.515, ISBN 978-80-200-1720-8.

KNAPÍK, Jiří; FRANC, Martin a kol. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967. II*. Praha: Academia, 2012, s. 837-839. ISBN 978-80-200-2019-2.

Le LE MOAL, Philippe. *Dictionnaire de la danse*. Nouv. éd. Paris: Larousse, c2008, xviii, 841 p. Librairie de la danse. ISBN 2035833353. Heslo La Danse contemporaine přeložila Petra Dotlačilová.

NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a kol. *Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe oboru*. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2010, s.41. ISBN 978-80-7008-241-6.

NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a kol. *Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe oboru*. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2010, s.57, ISBN 978-80-7008-241-6.

NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a kol. *Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe*

oboru. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2010, s.58. ISBN 978-80-7008-241-6.

NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a kol. Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe oboru. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2010, s. 59. ISBN 978-80-7008-241-6.

NĚMEČKOVÁ, Elvíra a Jiří LÖSSL, Dorota GREMLICOVÁ ed. *TANEC JAKO ZÁLIBA: Amatérské soubory scénického tance v českých zemích druhé poloviny 20. století*. NIPOS. [nepublikováno] Praha, 2021. ISBN 978-80-7068-368-2.

VANGELI Nina, Ladislava PETIŠKOVÁ (ed.). *Čítanka světové choreografie 20. století: [studijní texty Konzervatoře Duncan Centre]*. Praha: Konzervatoř Duncan Centre, 2005, s.41, ISBN 80-239-6412-7.

VANGELI, Nina a Šárka HAVLÍČKOVÁ. *Program na podporu současného tance, pohybového divadla a interdisciplinárních umění*. Vize Tance, 2009, s. 39.

HUJER, Oldřich. *Příruční slovník jazyka českého*. Festival [heslo], Díl I., A-J. Praha: Státní nakladatelství, 1935, s. 713.

Recenze, kritiky a články v denním tisku, časopisech a sbornících

CVEKLOVÁ, Bohumíra. *Co je scénický tanec?. Pam pam občasník scénického tance*. 2006, roč. I, č. 2, s. 1, ISSN 1803-103X

DEHNER, Jan. Festival Tanec '90. *Svobodné slovo*. Praha. 20.7.1990.

OVSOVÁ, Libuše a Ladislava JANDOVÁ. *50. Výročí založení studia Balet Praha*. Praha: BALET PRAHA, 2014.

KREUZMANNOVÁ, Yvona. Tanec 90. *Scéna*. Praha: Scéna. 1990, č.21.

Scéna. Tanec'90. Praha: Scéna. 1990, č.21.

VANGELI, Nina: *Taneční zóna: revue současného tance*. 23. Praha: Sdružení pro podporu revue současného tance, 2019, č.4, s.8. ISSN 1213-3450.

VANGELI, Nina: *Taneční zóna: revue současného tance*. 23. Praha: Sdružení pro podporu revue současného tance, 2019, č. 4, s.37. ISSN 1213-3450.

Příloha: Přehledka současné baletní tvorby – Hudební divadlo v Karlíně. *Taneční listy*. Praha: Orbis. 1986, č.5. ISSN 0039-937X.

Příloha: I. mezinárodní festival moderního tance SLOVNAFT. *Taneční listy*. Praha: Orbis, 1986, č.6. ISSN 0039-937X.

Zajímavosti z tanečních scén. *Taneční listy* 1972, č. 10, s.14, ISSN 0039-937X.

Legislativní dokumenty

Stanovy Tanec Praha. Praha, 1991.čl. II.

Archivní materiály

Yvona Kreuzmannová. Program TANEC PRAHA '92. Praha: Agentura VISTA, tiskárna PRESS & PRINT, 1992. Z archivu Mgr. Jana Hartmanna, dostupné v knihovně HAMU u Mgr. Elvíry Němečkové Ph.D.

Z programů: TANEC '90. PKS. Praha. 1990. Z archivu Mgr. Jana Hartmanna, dostupné v knihovně HAMU u Mgr. Elvíry Němečkové Ph.D.

Diplomové práce

HÁJKOVÁ, Zuzana. *Česká nezávislá taneční scéna a její vnitřní struktura*. Diplomová práce. Divadelní akademie múzických umění v Praze, 2014, s.21-22.

HEŠKOVÁ, Klára. *Divadlo Štúdio tanca v kontexte contemporary dance na Slovensku*. Olomouc, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci Filozofická fakulta. s.14.

KUBÁČKOVÁ, Kristýna. *Taneční divadlo BRALEN*. Bakalářská práce. Janáčkova akademie múzických umění. Brno. 2019, s.10.

Rozhovory

Z rozhovoru HARTMANN, Jan. Spoluzakladatel a dramaturg TANEC'89. Praha. 6.4.2022. Dostupný v soukromém archivu autorky N. Vacková.

Z rozhovoru KREUZMANNOVÁ, Yvona. Ředitelka Tance Praha z.ú. Praha. 8.3.2022. Dostupný v soukromém archivu autorky N. Vacková.

Elektronické zdroje

Festival in: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Festival>.

Feast. *Britannica* [online]. [cit. 2022-03-01]. Chicago: Encyclopædia Britannica, c2001-. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/feast-religion>.

Festival. *Oxford Music Online* [online]. Oxford: Oxford University Press, 2014 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/qmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000049527?rskey=XtU75Y>.

Online Etymology Dictionary: Festival [online]. Douglas Harper [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.etymonline.com/word/festival#etymonline>.

Festival. *Oxford Music Online* [online]. Oxford: Oxford University Press, 2014 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/qmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000049527?rskey=XtU75Y>.

Jarmila Kröschlová: Život. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jarmila_Kr%C3%B6schlov%C3%A1.

GREMLICOVÁ, Dorota. *Dějiny baletu a tance v Čechách. Období 1980-89*. Moodle AMU. 2020. Dostupné z: <https://moodle.amu.cz/mod/page/view.php?id=2979v>.

Charta 77. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Charta_77.

Lidovky.cz a ČTK. První samizdatové LN. Nečekejte čapkovskou brilanci, psal Havel. *Lidovky.cz*, 2012 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/pred-25-lety-vysly-prvni-samizdatove-ln.A120910_192622_In-media_sk.

Světový festival mládeže a studentstva. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Btov%C3%BD_festival_ml%C3%A1de%C5%BEE_a_studentstva.

Historie festivalu. *Pražské jaro* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://festival.cz/o-nas/historie-festivalu/>.

International Jazz Festival Praha. *Europe Jazz Network* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.europejazz.net/festival/praha-international-jazz.>

ČESKÁ TELEVIZE. *O festivalu Zlatá Praha* [online]. [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://zlatapraha.ceskatelevize.cz/cs/o-festivalu-zlata-praha.>

O přehlídce Tanec, tanec... / Archiv přehlídky. *NIPOS* [online]. [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: <https://www.nipos.cz/tanec-tanec/>.

Periodické akce. *Taneční centrum* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <http://www.tanecnicentrum.cz/akce/periodicke-akce/>.

History and archives. *Festival Avignon* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://festival-avignon.com/en/archives>

Edinburgh International Festival. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Edinburgh_International_Festival

About us. *Dance Umbrella* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.danceumbrella.co.uk/about-us/>

1er Festival. *Montpellier Danse* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.montpellierdanse.com/memoire/memoire-festival>

History. *ImpulsTanz* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.impulstanz.com/en/history/>

KREUZMANNOVÁ, Yvona [online]. CV [cit. 2022-04-19]. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/kreuzmannova_yvona.pdf.

Festival TANEC PRAHA 1992. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1992-20-6-30-6-1992>.

Historie. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.org/cs/historie-0>.

Festival TANEC PRAHA 1992. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1992-20-6-30-6-1992>.

Festival TANEC PRAHA 1993. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1993-20-6-2-7-1993>.

Festival TANEC PRAHA 1994. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1994-17-6-3-7-1994>

O Platformě. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecniplatforma.cz/cs/o-platfome>.

Festival TANEC PRAHA 1995. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1995-17-6-3-7-1995>.

Festival TANEC PRAHA 1996. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1996-15-6-2-7-1996>.

Festival TANEC PRAHA 1997. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1997-15-6-2-7-1997>.

Festival TANEC PRAHA 1998. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1998-16-6-2-7-1998>.

Festival TANEC PRAHA 1999. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28].

Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-1999-21-6-1-7-1999>.

Festival TANEC PRAHA 2000. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28].

Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2000-14-6-30-6-2000>.

Festival TANEC PRAHA 2001. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28].

Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2001-7-6-27-6-2001>.

Festival TANEC PRAHA 2002. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28].

Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2002-5-6-29-6-2002>.

Festival TANEC PRAHA 2003. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28].

Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2003-9-6-29-6-2003>.

Festival TANEC PRAHA 2004. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28].

Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2004-1-6-30-6-2004>.

Uvolněte se, prosím. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Uvoln%C4%9Bte_se,_pros%C3%ADm.

Festival TANEC PRAHA 2005. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28].

Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2005-2-6-30-6-2005>.

Festival TANEC PRAHA 2006. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28].

Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2006-26-28-6-2006>.

Výroční zpráva TANEC PRAHA 2006 [online]. Tanec Praha [cit. 2022-04-28].

Dostupné z:

https://tanecpraha.org/sites/default/files/vyrocní_zprava_2006_low.pdf.pdf

Výroční zpráva TANEC PRAHA 2007 [online]. Tanec Praha [cit. 2022-04-28].
Dostupné z: https://tanecpraha.org/sites/default/files/tp_vyrocní-zprava-2007.pdf.

Výroční zpráva TANEC PRAHA 2008 [online]. Tanec Praha [cit. 2022-04-28].
Dostupné z: https://tanecpraha.org/sites/default/files/vyrocní_zprava_2008_web.pdf.

Festival TANEC PRAHA 2008. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28].
Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2008-1-6-25-6-2008>.

Výroční zpráva Tanec Praha 2009 [online]. Tanec Praha [cit. 2022-04-28].
Dostupné z: https://tanecpraha.org/sites/default/files/vyrocní_zprava_2009_low.pdf.

Festival TANEC PRAHA 2009. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28].
Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/festival-tanec-praha-2009-23-5-28-6-2009>.

Festival TANEC PRAHA 2017. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28].
Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/29-rocnik-festivalu-28-5-28-6-2017>.

Festival TANEC PRAHA 2017. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28].
Dostupné z: <https://tanecpraha.cz/cs/29-rocnik-festivalu-28-5-28-6-2017>.

Kdo jsme. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z:
<https://tanecpraha.cz/cs/kdo-jsme-0>.

O festivalu [online]. Web archive: Tanec Praha [cit. 2022-04-28]. Dostupné z:
<https://web.archive.org/web/20160817151352/http://www.tanecpraha.cz/o-festivalu>.

Kdo jsme. *Tanec Praha* [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z:
<https://tanecpraha.cz/cs/kdo-jsme-0>.

Umělecká činnost [online]. Duncan Institute [cit. 2022-04-28]. Dostupné z:
<http://duncaninstitut.cz/spolecnost-pro-tanecni-a-muzickou-vychovu/umelecka-cinnost/>.

Festival NATŘIKRÁT 2016 [online]. Taneční zóna [cit. 2022-04-28].
Dostupné z: <https://www.tanecnizona.cz/aktuality/2016/festival-natrikrat-2016/>.

Festival Nové Evropy 2017 [online]. Cena JJ [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: https://cjj.ecn.cz/master_pr.html.

BOBKOVÁ, Michaela. Festival Tanec Ostrava odstartuje 18. 10. ... *Regiony ČR* [online]. 2012 [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <http://www.regiony-cr.cz/view.php?cislocclanku=2012100314-festival-tanec-ostrava-odstartuje-18-10-nabidne-jedinecnou-prehliдку-soudobeho-tance-fyzickeho-a-pohyboveho-divadla&rstema=348&rsstat=5&rskraj=6&rsregion=43>

Festival 4+4 dny v pohybu [online]. Čtyři dny [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://ctyridny.cz/>.

ProART festival [online]. ProART [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.proart-festival.cz/cz/letni-festival/>.

Info & festivalový tým [online]. Malá Inventura [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <http://www.malainventura.cz/cz/galerie/festivalovy-tym>.

Mezinárodní festival Tanec Valmez [online]. Tanec Valmez [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <http://www.tanecvalmez.cz/>.

O festivalu [online]. KoresponDance [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.korespondance.cz/cs/o-festivalu.html>.

[online]. Bazaar festival [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://bazaarfestival.cz/>.

O nás [online]. Nultý bod [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.nultybod.cz/o-nas/>.

[online]. Festival tanečních filmů [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.tanecnifilmy.cz/>.

Dokumenty o festivalu TANEC PRAHA

Tanec Praha'91. [TV film] režie: Jaroslav Hovorka, Česká televize, 1991.
Dostupný v archivu IDU.

Dokument TANEC PRAHA '95: *Tanec Praha vzpomínkový koktejl*. [TV film] režie: Ondřej Šrámek. Česká televize. 1995. Dostupný v archivu IDU.

Dokument *TANEC PRAHA 2001*. [TV film] Česká televize, 2001. Dostupný v archivu IDU.

Dokument *TANEC PRAHA 2002*. [TV film] Česká televize, 2002. Dostupný v archivu IDU.

Přílohy

Příloha č.1: plakát na Taneční divadla Wuppertal v rámci programu Týdne kultury NSR a ČSSR v roce 1987. Z archivu Mgr. Jana Hartmanna, dostupné v knihovně HAMU u Mgr. Elvíry Němečkové Ph.D.

NÁRODNÍ DIVADLO
 ve Smetanově divadle

V pondělí dne 12. října 1987 v 19.00 hodin

TYDEN KULTURY NĚMECKÉ SPOLKOVÉ REPUBLIKY V ČESKOSLOVENSKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLICĚ
TANEČNÍ DIVADLO WUPPERTAL

Café Müller

NÁMĚT: PINA BAUSCH
CHOREOGRAFIE: PINA BAUSCH
SCÉNA A KOSTYMY: ROLF BORZIK
TECHNICKÝ VEDOUCÍ: WOLFGANG MÜHLFRIED, ROBERT WINDECKER

Tančí: Pina Bausch, Malou Airauda, Finola Cronin, Dominique Mercy, Jan Minarik, Jean-Laurent Sasportes

HUDBA: HENRY PURCELL

Svěcení jara

HUDBA: IGOR STRAVINSKIJ (Le Sacre du Printemps)
CHOREOGRAFIE: PINA BAUSCH
SCÉNA A KOSTYMY: ROLF BORZIK
SPOLUPRÁCE: MARION CITO, HANS POP
TECHNICKÝ VEDOUCÍ: WOLFGANG MÜHLFRIED, ROBERT WINDECKER

Tančí: Malou Airauda, Arnaldo Alvarez, Marika Aoyama, Benedicte Billiet, Rolando Brenes Calvo, Antonio Carallo, Finola Cronin, Dominique Duszynski, Jaqueline Fischer, Lutz Förster, Wanda Golonka, Barbara Hampel, Urs Kaufmann, Ed Kortlandt, Beatrice Libonati, Hans Georg Lenhart, Olivia Maridjan-Koop, Bernd Marszan, Jan Minarik, Anne Martin, Dominique Mercy, Livia Patrizi, Helena Pikon, Monika Sagon, Jean-Laurent Sasportes, Joachim Schlömer, Mark Sieczkarek, Julie Ann Stanzak, Francis Viet, Mark Alan Wilson

Po začátku představení není dovolen přístup do hlediště
Vstup do hlediště jen ve společenském oblečení

Zítř v úterý dne 13. října 1987 v 19.00 hodin
TANEČNÍ DIVADLO WUPPERTAL — Týden kultury NSR v ČSSR

Příloha č.2: Příloha: I. mezinárodní festival moderního tance SLOVNAFT, Taneční listy 1986, č.6. ISSN 0039-937X.

e Fokinových
ancích z Ku
lním předsta
lo 10. března
v baletech
od Massina
sném Dunaji
oumanovou,

i moc dlou
plečnosti už
im na tuto
jako na re
ny úspěch
řipomenom
na — Stra
že Massina
uchina —
Lichina —
edůcháč
Massino
to před
ěchem.
Když se
byl jsem
dy věděl
ew Yorku
u v Jižní
reografii
entu. Je
tí mohu
nořádně

é publi-
6. květ-
divadla
ečnosti
sina —
mnoha
oupení
chvály
ku El
Psota
, pro-
čnick.
Psota
Kubě
na —
aším
e až
puš-
ne-
ERA

I. MEZINÁRODNÍ FESTIVAL MODERNÍHO TANCE SLOVNAFT 1985

Soubor moderního tance Bralen v choreografii Jana Hartmanna Korzo (nahoře)

Choreografii s názvem Na Bacha vytvořila pro soubor Bralen Kedzie Penfieldová

Příloha č.3: popis Přehlídky moderního tance v rámci Pražského kulturního jara. Z archivu Mgr. Jana Hartmanna, dostupné v knihovně HAMU u Mgr. Elvíry Němečkové Ph.D.

Přehlídka moderního tance v rámci Pražského kulturního léta

Ideový záměr

Při navrhování projektu, který je zaměřen na seznámení širší veřejnosti z řad obyvatel Prahy a jejích tuzemských i zahraničních návštěvníků během letních měsíců, vycházíme z následujících záměrů:

- posílit nabídku kulturních aktivit v hlavní město v období zvýšeného cestovního ruchu, a to nejen pro stálé obyvatele a tuzemské návštěvníky hlavního města, ale i pro zahraniční turisty;
- nad to prezentovat aktuální dění v profesionálních souborech moderního tance v hlavní město Praze i v celém státě a v souvislosti s tím podat zároveň informaci o dění v tomto žánru v amatérském hnutí;
- podílet se a motivovat další rozvoj žánru;
- zvýšit atraktivitu takovéto přehlídky účastí špičkového zahraničního souboru z oblasti moderního tance, který by divákům umožnil porovnat tendence vývoje v tuzemsku s děním v zahraničí a především domácím návštěvníkům by zpestřil taneční nabídku a domácím souborům umožnil bezprostředně se seznámit se světovým vývojem.

Vlastní realizace

- Místo konání:
- 1) Divadlo Jiřího Wolkyra Praha
 - 2) Divadlo E.F.Buriana Praha (zde pozor na havarijný stav budovy)
 - 3) Smetanova síň Obecního domu Praha

Poznámka sub 3): Nápad s.Pittra uspořádat přehlídku v ne-tradičním prostředí pro moderní tanec, ve Smetanově síni Obecního domu v Praze považujeme za velmi lákavý, už jen s ohledem na zájem zahraničních návštěvníků hlavního města osobně navštívit tuto kulturní památku. Domníváme se, že tento způsob by byl lacinější než pronájem divadla. Musely by být zajištěny ovšem základní technické podmínky, t.j. nasvícení, postavení konstrukce na svícení ze stran, kterou běžně disponuje většina rockových souborů. Dále by bylo zapotřebí postavit stupně z praktikáblů pro sedící diváky, tak aby mohli sledovat představení (což není nutné při poslechu koncertů). Ovšem jako nejzajímavější by se mohla zdát alternativa "otočení směru", tedy jeviště instalovat ve vstupní části síně tak, že stupně pro orchestr, sbývající část parketu, ev. zadní ochozy by byly využity pro diváky. Zároveň sbývající prostory za scénou by mohly ve spolupráci s dalšími partnery (např. Artoentrum, Výstavnictví, apod.) být využity pro výstavu.

Příloha č.4: program TANEC'89. Z archivu Mgr. Jana Hartmanna, dostupné v knihovně HAMU u Mgr. Elvíry Němečkové Ph.D.

T **Program:** **D**

11. 7. 89 NEDERLANDS DANS THEATER/2
12. 7. 89 NEDERLANDS DANS THEATER/2
(Holandsko)

A 14. 7. 89 SIOBHAN DAVIES COMPANY **A**
15. 7. 89 SIOBHAN DAVIES COMPANY
(Velká Británie)

16. 7. 89 UNIA NOVA
18. 7. 89 SHOCK + UNO

N 20. 7. 89 TANEČNÍ DIVADLO PRAHA **N**
21. 7. 89 BRALEN
22. 7. 89 PRAŽSKÝ KOMORNÍ BALET
PAVLA ŠMOKA

E SMETANOVA SÍŇ OBECNÍHO DOMU **C**
21.00 HODIN

Předprodej vstupenek: SLUNA
MELANTRICH
Pokladna - vrátnice Obecního domu
(pouze ve dnech konání představení)

C Hromadné objednávky nad 10 ks je možno rezervovat v PKS **E**
u S. Doubravové, telefon 231 09 97, 231 84 32

**Příloha č.5: Dopis Jiřímu Kyliánovi od Jana Hartmanna z roku 1990.
Z archivu Mgr. Jana Hartmanna, dostupné v knihovně HAMU u Mgr.
Elvíry Němečkové Ph.D.**

Jiří Kylián,
umělecký ředitel NDT
Postbus 15697
2502 BR den Haag

Praha, 30.VII. 1990

Vážený pane Kylián,

posíláme Vám informační materiály z letošního II. ročníku mezinárodního festivalu současného tanečního umění "TANEC '90", který proběhl od 2. do 13. července t.r. v pražském Smetanově divadle a Laterně magie.

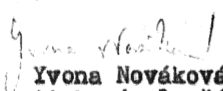
Rádi bychom projednali bližší podmínky účasti Vašeho souboru NDT/2 na příštím ročníku a NDT/1 za dva roky. Oficiální pozvání v anglickém jazyce jsme Vám posílali prostřednictvím primátora hlavního města Prahy Jaroslava Kořána, který je spolu s ministrem kultury PhDr. Milanem Udem a stávajícím místopředsedou vlády ČR Prof. PhDr. Milanem Lukešem garantem celé akce.

"TANEC PRAHA 91" bude zahájen s největší pravděpodobností už 22.června 1991 a potrvá cca 14 dní. K dispozici by mělo být více divadel - vedle Smetanova divadla a Laterny magiky také Nová scéna, Realistické divadlo apod., takže můžete pro svůj soubor vybrat adekvátní prostory.

Vstupujeme v jednání s různými sponzory, z toho důvodu bychom potřebovali znát konkrétní nároky Vašich skupin. Pochopitelně by nám velmi pomohla jakákoli finanční participace Vašich sponzorů.

Zároveň věříme, že se budete moci stát pravidelným čestným hostem festivalu, jehož úroveň se snažíme rok od roku zvyšovat.

Těšíme se na spolupráci s Vámi a jsme s pozdravem

Yvona Nováková a Jan Hartmann
tisková mluvčí umělecký poradce
mezinárodního festivalu TANEC PRAHA

**Příloha č.6: Zápis z jednání v kanceláři prezidenta dne 10.4.1992.
Z archivu Mgr. Jana Hartmanna, dostupné v knihovně HAMU u Mgr.
Elvíry Němečkové Ph.D.**

Zápis 19/92

Zápis z jednání v kanceláři prezidenta ze dne 10/04/92

Přítomni: Ivona Raimanová + asistentka, Petr Oslzlý, Yvona Kreuzmannová, Petr Velela, Stanislava Doubravová

Y.Kreuzmannová opět vysvětlila (podobně jako 30.3.) situaci s proběhlými přípravami - otázky nesolidnosti jako partnera vůči Švýcarům i výtvarníkům

Dr. Raimanová oznámila výsledek ze zasedání výtvarné rady o zamítnutí realizace projektu CH Tanztheater + Tvrdohlaví, důvody budou oznámeny v pondělí 13/04/92

P. Oslzlý tlumočil názor rady, osobně vyjádřil podporu celému projektu /což Dr. Raimanová za jeho nepřítomnosti popřela a informovala přítomné o jeho zamítavém postoji/.

P. Oslzlý dále navrhl náhradní řešení - využití zahrady u Jízdárny (eventuelně zahrady Černínského paláce) - zdůraznil své zkušenosti s obdobnými projekty (Divadlo v pohybu) a prohlásil, že navrhovaná zahrada u Jízdárny má obdobný genius loci jako Královská ...

P.Kreuzmannová připomněla svůj telefonát s M.Gabrielem, který nehovořil o doslovném zamítnutí projektu Radou. Dále se podivila, jak je možné, že Tanec Praha nebyl na takové zasedání Rady přizván, aby projekt přednesl - bez našich informací nebylo o čem hovořit, protože podrobnosti projektu nikdo z Rady nezná...

Rady se nezúčastnila ani p.Raimanová, ani P.Oslzlý...

P. Seidl vyřídil telefonátem otázku zahrady u Černínského paláce - zainteresoval p. Jenčíka na ZAMINI.

P. Kreuzmannová označuje jednání Hradu za nereseriozní, nikdo neinformoval o tom, že nejprve je třeba kontaktovat pí Raimanovou. Je zvláštní a z naší strany opravdu těžko předvídatelné, že jediný člověk, který na Hradě ví o tom, že plánovaná výstava v Míčovně zasáhne i do zahrady, je pí Raimanová. Jak je možné, že to nevěděl Arch.Lukeš, Arch.Masák, P.Oslzlý, Umělecká rada Hradu (členem je M.Gabriel)...

Následovala prohlídka zahrady u Jízdárny - naprosto nevyhovující.

Dr. Raimanová informovala o zásadním nesouhlasu se se, p. Oslzlého, p Masáka a dalších lidí z umělecké rady Hradu s realizací projektu v Královské zahradě.

Příloha č.7: Program festivalu Tanec Praha 2008. Z archivu Mgr. Jana Hartmanna, dostupné v knihovně HAMU u Mgr. Elvíry Němečkové Ph.D.

TANEC PRAHA 2008 v Praze TANEC PRAHA 2008 in Prague

01 06	15.00 + 18.00	DIVADLO PONEC	strana page
Kdy víly přestávají čarovat... TANEC DĚTEM			03
01 + 02 + 03 06	20.30	O ₂ ARENA - parkoviště parking area VSTUP ZDARMA	
Öff Öff Productions [CH]: Orbite Představení mezi nebem a zemí - site-specific projekt			04
04 + 05 + 06 06	20.00	DIVADLO PONEC	
Arrieritos [ESP]: Todos los gatos son pardos Flamenco + současný tanec			05
09 + 10 06	20.00	HUDEBNÍ DIVADLO KARLÍN	
Kibbutz Contemporary Dance Company [ISR]: Ekodoom TANEČNÍ UDÁLOST SEZÓNY! 08 09			
11 + 12 06	20.00	DIVADLO PONEC	
Compagnie Karine Ponties [BE: Valonsko-Brusel]: Holeulone			10
13 + 14 06	20.00	DIVADLO ARCHA *	
Wendy Osserman Dance Company Iva Bittová [US CZ]: Out of Place			
15 06	20.00	DIVADLO PONEC	
Evropská taneční laboratoř 1 European Dance Laboratory 1			
DOT 504 [CZ] Jozef Fruček [SK], Linda Kapetanea [GR]: Holdin' Fast			12
16 + 17 + 18 06	20.00	DIVADLO PONEC	
Evropská taneční laboratoř 2 European Dance Laboratory 2			
Florin Fieroiu [RO]: Ready „Modern“ Made			13
Lenka Bartůňková [CZ]: Knihovna Library			14
Lea Čapková [CZ]: Hechizada de Luxe			15
19 + 20 + 21 06	20.00	DIVADLO PONEC	
Double C Wu Chun-Hsien & Chrystel Guillebeaud [TW DE]: Reflex			17
22 + 23 + 24 06	20.00	DIVADLO PONEC	
Evropská taneční laboratoř 3 European Dance Laboratory 3			
Petra Fornayová [SK]: Hlbinné porušenie epidermy Deep Breach of Epidermis			18
Giulia Mureddu [NL]: Plugged			19
25 + 26 + 27 06	20.00	HUDEBNÍ DIVADLO KARLÍN *	
Käfig Mourad Merzouki [FR]: Terrain Vague			
25 06	20.00	DIVADLO PONEC *	
SLAVNOSTNÍ ZAKONČENÍ FESTIVALU			25

* ZRUŠENO z důvodu razantního snížení podpory hlavního města Prahy.
CANCELLED due to radical decrease of support from the City of Prague.